სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

შაბათი, 1 ივნისი 1918 წ. 148

ერთობა

ფასი 40 კაპ.

გაზეთის ფასი: 1 თვით 9 მანეთი ცალკე ნომერი ყველგან 40 კაპ. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—1 მან. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. საჩქარო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 12 ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მოწერისათვის ფული შეიძლება ადრესით უნდა გამოიგზავნოს: Тифлисъ, почтов. ящ. 199. Редакція „Эртоба". სხვა ადრესით გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს. რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ, Головинскій проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 111 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 111

ღრმათ დამწუხრებული მშობლები: გიტო და მაკო, მეუღლე—თებრონე, შვილები: კოლია და საშა, ძმები: თეოფილე და ლუკა, დები: ქრისტინე, მართა და ელიჩკა, აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ

პოსტა გიტოს ძე სიხარულიძის

ტრაგიკულად გარდაცვალებას, რომელიც მსახურებდა ქ. თფილისის არსენალის წითელ-გვარდიაში. წასვენებულ იქნება გურიაში ს. ამაღლებაში, რომლის დაკრძალვაც მოხდება 2 ივნისისთვის, დღით კვირას.

სერგო, სონა, შალიკო და ვახტანგი დოლიძეები გულითადის მწუხარებით ვიზიარებთ ბათუმში შეტაკების დროს გმირულად დაღუპულ შტაბს-კაპიტან

ონისიმე (შუტია) ზაქარიას ძე

დოლიძის

გულ დათუთქულ მშობლების მწუხარებას, ვგლოვობთ და ვსტირით შუტიას უდროოთ დაკარგვას და მის საერთო საქმისადმი მოწყვეტას.

ღრმათ დამწუხრებულნი: ეგნატე და გიგო გოგიას ძე საგანელიძეები მეუღლეებითურთ აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ 30 მაისს უდროოთ გარდაიცვალა პირველის შვილი და მეორესი ძმის-წული

მ ი შ ა

პანაშვიდი მუდამ დღე—საღამოს 6 საათზე—ბინაზე აბანოს ქუჩა, № 29. ცხედარს გამოასვენებენ შაბათს—პირველ თიბათვეს, დილის 9 საათზე. დაკრძალვა მოხდება პეტრე-პავლეს სასაფლაოზე.

სახელმწიფო თეატრი

დილის წარმოდგენა

კვირას, 2 ივნისს 1918 წელს, დილით კოტე ფოცხვერაშვილის და ნიკო ქართველის ხელმძღვანელობით გაიმართება პირველად თავისუფალ საქართველოში ქართულ სარევოლიუციო და ეროვნულ

ჰიმნ-საგალობელთა აკადემიური

კ ო ნ ც ე რ ტ ი

მრავალრიცხოვანი სიმფონიური ორკესტრისა და ქალ-ვაჟთა გუნდის მიერ შესრულებული იქნება სანიმუშო თხზულებანი: ქართული ეროვნული ჰიმნი, ლაშქრული, ლოცვა ქართველი ერისა, ქართული მარშები და სხვანი.

დასაწყისი დილის 12 საათზე. ✦ ბილეთები იყიდება თეატრის კასაში.

აფიშები არ გამოვა.

ჩვენ და დემოკრატია

სოციალიზმი—მუშათა კლასის იდეალია. მარა არა საოცნებო იდეალი, არამედ ისტორიულად აუცილებელი მომავალი, რომლის განხორციელება მუშათა კლასის მისიას შეადგენს, ისე როგორც ბურჟუაზიის მისსია იყო—ფეოდალური წყობილების ნანგრევებზე ბურჟუაზიული წყობილების აგება.

ამიტომ მუშათა კლასი მთელ თავის ენერგიას ამ თავის ისტორიულ მოვალეობის აღსრულებას ანდომებს. მუშათა პარტიების პროგრამა-მინიმუმი, მათი ყოველდღიური ნაბიჯი აქეთკენ არის მიპყრობილი. ისეთი მოთხოვნებიც კი, რომელნიც ერთი შეხედვით მხოლოდ მუშათა დღევანდელ მდგომარეობის გაუმჯობესებას ემსახურებიან, მაგ. 8 საათის სამუშაო დროის დაწესება—ნამდვილათ მუშათა კლასისათვის მხოლოდ საშუალებაა თავის საბოლოო განთავისუფლების—სოციალიზმის მისაღწევათ. მისთვის შრომის შემსუბუქება—ეს განვითარების და ბრძოლის საშუალების მოპოვებას ნიშნავს. მაგრამ აქედან იმის დასკვნა არ შეიძლება, თითქოს მუშათა კლასს არ ეინტერესებოდეს 8 საათის სამუშაო დღის დაკანონება, პირიქით. მაგრამ ეს არის არა განხორციელება მუშათა კლასის მიზნის, არამედ მოპოვება იარაღისა, ამ მიზნის მისაღწევათ. ევროპის ურთიერთობაში და საზოგადოთ ბურჟუაზიული წყობილების ნორმალურ პირობებში ეს მოთხოვნილებაა, რომელსაც მუშათა კლასი უყენებს ბურჟუაზიულ მთავრობას.

მაგრამ დღეს ჩვენში ასეთი მდგომარეობა ჯერ კიდევ არ შექმნილა. ჩვენ რევოლიუციის ტალღებში ვქანაობთ. რევოლიუცია კი ყოველთვის წინ აყენებს უფრო რევოლიუციურ კლასს. ჩვენში მან წამოაყენა მუშათა კლასი.

საქართველოში ამ გარემოებამ წარმოშვა ამ პარტიის მთავრობა მთელ რესპუბლიკაში და ამით მუშათა კლასის მოთხოვნილება თვით მასვე დაურჩა განსახორციელებელი.

მაგრამ ამით იცვლება გზა და საშუალება მუშათა პარტიის პროგრამა-მინიმუმის განხორციელების, მარა არ იცვლება აზრი და მნიშვნელობა თვით ამ რეფორმების. დემოკრატიული რესპუბლიკა რჩება ისევ ბურჟუაზიულ-დემოკრატიულ რესპუბლიკათ, 8 საათის სამუშაო დღის დროსაც დაქირავებული მუშა ისევ დაქირავებულ მუშათ და მაშასადამე ექსპლოატაციის საგნათ. აი ამაშია ერთგვარი წინააღმდეგობა, წარმოშობილი განსაკუთრებული მდგომარეობით.

მაგრამ ამით სოციალდემოკრატია არ კარგავს თავის ნამდვილ ხასიათს, არ ღალატობს თავის მიზანს და დანიშნულებას. იგი რჩება ისევ სოციალისტურ პარტიათ, რომელიც საბოლოოთ ისევ სოციალიზმის განხორციელებისკენ მიისწრაფვის. იგი მხოლოდ ევროპის სოციალისტურ მოძმეებისგან განსხვავებულია იმით, რომ თავის ხელით აკეთებს იმას, რასაც ევროპიელი ამხანაგები თავის ხელით არ აკეთებენ, არამედ წვრილ ბურჟუაზიულ დემოკრატიის ხელით აღწევენ.

მათ ამ რიგათ საკუთარი ენერგია მომავლისთვის მომზადებისკენ აქვთ მიპყრობილი. ჩვენ კი სხვა საგანზე გვეხარჯება. ამიტომ იმ ფაქტიდან, რომ ჩვენ ბურჟუაზიის ზოგიერთ საქმეებს ჩვენის ხელით ვაკეთებთ, არ შეიძლება ისეთი დასკვნის გამოყვანა, თითქო ჩვენ უფრო ახლოს ვიყოთ სოციალიზმთან. არა, ეს მხოლოდ ნიშნავს იმას რომ ჩვენ უფრო შორსაც ვართ, ვინაიდან ბურჟუაზიულ წყობილებისთვის თვით ბურჟუაზიული ძალები ჯერ ვერ გამაგრებულან. მაშასადამე, თვით იმ საფეხურსაც, რომელზედაც შევდექით, შესაფერი საკუთარი პატრონი არა ჰყავს. და, ცხადია, სანამ ეს პატრონი, ეს ბურჟუაზიული დემოკრატია გამოჩნდებოდეს, გამაგრდებოდეს და თავის საქმეს თავის ხელში აიღებდეს, მუშათა კლასს და მის პარტიას აუარებელი ენერგია დაეხარჯება მათი როლის ასრულებაში, რაიც, რასაკვირველია, დიდ გამოცდილებას შესძენს მუშათა კლასს, მაგრამ საეჭვოა მომავალი წყობილების განხორციელებას მიგვაახლოვოს. სოციალიზმი ხომ მარტო სურვილებით არ ხორციელდება. იგი შედეგათ მოჰყვება ბურჟუაზიის მიერ თავის ძალების ამოწურვას. ჩვენს ბურჟუაზიას კი არა თუ არ ამოუწურია, ჯერ არც კი დაუწყია სერიოზულათ ხარჯვა თავის ენერგიის. მისი მუშაობა მომავალშია. და მუშათა კლასის დღევანდელ ნამუშევარზე იგი მოვა და თავის ბატონობის აგებას დაიწყებს. მაშინ ჩვენ, მუშათა პარტიას, ხელ ახლა დაგვჭირდება ისევ თავის სოციალისტური პოზიციის საესებით დაჭერა და ოპოზიციის გაწევით სოციალიზმისკენ სიარული. და ეს იქნება არა დამარცხება ჩვენი, არამედ წინ წაწევა,—ვინაიდან ეს იქნება ნიშანი მომავალი იდეალის მოახლოვების.

მართვა-გამგეობის რეორგანიზაცია

კარგს კანონებს და დემოკრატიულ სამინისტროს თავისთავად არ აქვს მნიშვნელობა: საჭიროა მოეწყოს მართვა-გამგეობის ისეთი აპარატი, რომელიც საჭიროების დროს სწრაფათ ამოძრავდება და დაკისრებულ მოვალეობას სისწორით შეასრულებს.

ასეთი აპარატი ჩვენ არ მოგვეპოვება, ჩვენებური დაწესებულებები ისეთს დროს არის შექმნილი, როცა ხალხის ინტერესებს ნაკლებ უწევდენ ანგარიშს, როცა დაწესებულება კი არ ემსახურებოდა ხალხს, არამედ თვით ხალხი იყო დაწესებულების მონა-მორჩილი.

რევოლიუციამ ვერ მოსპო შექმნილი მდგომარეობა. მართალია, დაეცა თვითმპყრობელ მეფის ტახტი, დაინგრა ძველი ბიუროკრატიული სამინისტრო და მისი ადგილი ახალმა მინისტრებმა დაიჭირეს, მაგრამ ხელქვეითი დაწესებულებები თითქმის ხელუხლებლათ იქნა დატოვებული. აქ შეიცვალა თითო-ოროლა პირი, სისტემა კი ისევ ძველი დარჩა.

სამწუხაროთ, უნდა აღინიშნოს, რომ ამ მხრით საქმე კიდევ უფრო აიწეწა, ვინემ ეს ბიუროკრატიის ბატონობის დროს იყო. ბიუროკრატიამ შექმნა ერთგვარი უფროს-უნცროსობა და თუმცა ხალხს ის ნაკლებათ ემსახურებოდა, მაგრამ შიგნით, დაწესებულებაში მაინც იყო ერთგვარი წესი, დისციპლინა. მოსამსახურე პირი, მოხელე არ იყო მოქალაქობრივ მოვალეობის გრძნობით აღჭურვილი, მაგრამ სამაგიეროთ ის ემორჩილებოდა უფროსს და ავათ იყო თუ კარგათ თავის სამსახურს ასრულებდა. რევოლიუციამ ერთბაშათ შესცვალა ეს მდგომარეობა: გუშინდელმა მონებმა—მოხელეებმა მიიღეს თავისუფლება, მაგრამ იმავ დროს ისინი განთავისუფლდენ მოვალეობის გრძნობისაგან. და ჩვენ ვხედავთ, რომ მოსამსახურეები ქმნიან ერთგვარ სახელმწიფოს თავის ნებაზე, განაგებენ სამსახურში მიღება-დათხოვნის საქმეს და თავის პროფესიონალურ ინტერესებს ქვეყნის ინტერესებზე მაღლა აყენებენ.

გარდა ამისა, არა თუ ადგილზე დარჩა ბევრი დრომოჭმული დაწესებულება, ბევრი ახალიც დაარსდა და ამნაირათ შეიქმნა ძვირი, სახელმწიფოს ბიუჯეტის დამამძიმებელი მართვა-გამგეობა.

საქართველოს რესპუბლიკის შექმნამ პირველ რიგში წამოაყენა მართვა-გამგეობის ახალ ნიადაგზე მოწყობის საკითხი. თფილისი ცენტრი იყო მთელი კავკასიისა, აქ მრავალი ისეთი დაწესებულებაა თავმოყრილი, რომელიც პატარა საქართველოსთვის საჭირო არ არის. გარდა ამისა ახალ სახელმწიფოს ესაჭიროება ახალი მოხელეები. ისეთი პირებს, რომელნიც ჩვენი ქვეყნის მოქალაქეებათ არ თვლიან თავს და თვალი გარეცვისაკენ უჭირავთ, მართვა-გამგეობის საქმეში ადგილი არ უნდა ჰქონდეთ. ყოველ სახელმწიფოს ესაჭიროება ერთგული და გულწრფელი მომუშავენი, მით უფრო საჭიროა ასეთი ხალხი ნორჩ რესპუბლიკისათვის, რომელსაც იმავე დროს მრავალი მტერი ახვევია გარს.

საჭიროა აგრეთვე მართვა-გამგეობის ნაციონალიზაციის მოხდენა, მოხელე ხალხს უნდა ემსახურებოდეს; ამიტომ ხალხის ენის ცოდნა აუცილებელ საჭიროებას შეადგენს. რეორგანიზაციას საფუძვლათ უნდა დაედოს ნაციონალიზაციის პრინციპი. მაგრამ აქ საჭიროა გონივრული და შოსაზრებული მოქმედება: ნაციონალიზაციის პრინციპი ისე უნდა გატარდეს ცხოვრებაში, რომ შექმნილი აპარატი ერთბაშათ არ მოიშალოს და ისედაც აწეწილი ცხოვრება კიდევ უფრო არ აიწეწოს. საჭიროა ერთგვარი სისტემა და თანდათანობა.

ზოგს ისე გონია, რომ რაკი საქართველოს რესპუბლიკა შევქმენით, ყოველი არა ქართველი სამსახურიდან უნდა გაიდევნოს. ეს არ არის მართალი. ჩვენი რესპუბლიკის ტერიტორიაზე მცხოვრებნი ყველანი სწორუფლებიანი მოქალაქეებია. არავითარ შევიწროებას მათთვის ადგილი არ უნდა ქონდეს, თუ, რასაკვირველია, ისინი აკმაყოფილებენ დემოკრატიზმის ყველა მოთხოვნებს, განსაკუთრებით თუ მათ იციან ენა.

მაგრამ ენის ცოდნა სულაც არ არის საჭირო მუშებისთვის. აგრეთვე არის სხვა დარგებიც ისეთი, სადაც ენის ცოდნას მნიშვნელობა არ აქვს. ყველაფერი ეს სახეში უნდა იქნას მიღებული მთავრობის მიერ.

ერთი სიტყვით, ახალ სახელმწიფოში ახალ ნიადაგზე უნდა მოეწყოს მართვა-გამგეობის საქმე. იაფი და ხალხისათვის მისაწვდომი დაწესებულება—ასეთი უნდა იყოს მართვა-გამგეობის რეორგანიზაციის პირველი მოთხოვნა. დაწესებულება უნდა შეეხამეს ხალხის ცხოვრებას, მოხელემ უნდა იცოდეს ხალხის ენა და ემორჩილებოდეს დისციპლინას—სხვანაირათ არ შეიძლება დაწესებულების დემოკრატიზაცია.

საჭიროა დაუყონებლივ გადაიდგას ნაბიჯი აღნიშნულ რეფორმების მოსახდენათ.

შეუძლებელია დაგვიანება

ამ რამდენიმე დღის წინეთ ეროვნულ საბჭოში მთავრობას შეკითხვა წარუდგინეს: იცის თუ არა მან, რომ როგორც ხმებია, ადერბეიჯანის წარმომადგენლები აქ, თფილისში აპირებენ ადერბეიჯანის დამოუკიდებელ სახელმწიფოთ გამოცხადებას და მთავრობის მოწყობას და თუ იცის, რა ზომებს იღებს ასეთ შეუწყნარებელ ამბის თავიდან ასაცდენათ. მაშინ საბჭო მთავრობის განმარტებით დაკმაყოფილდა, რადგან მთავრობამ განაცხადა, რომ ის ყოველგვარ ზომებს მიიღებს.

როგორც ვიცით, ადერბეიჯანის დამოუკიდებლობა გამოცხადდა, გამოცხადდა აგრეთვე არარატის დამოუკიდებელი რესპუბლიკა, რომელშიაც სომხების პროვინციები შევლენ, მართალია მუსულმანები აცხადებენ, რომ მათი სატახტო ქალაქი იქნება განჯა, მაგრამ როგორც ხმები დადის, არც მუსულმანების ახალი მთავრობა, რომელსაც სათავეში ხოის ხანი უდგას და არც სომხის ეროვნული საბჭო, რომელმაც თავისი თავი არარატის რესპუბლიკის მთავრობათ გამოაცხადა, თფილისიდან არ გასულან. ეს კი შეუწყნარებელია და ჩვენს ნორჩ რესპუბლიკას უხერხულ მდგომარეობაში აგდებს. ყოველი სახელმწიფო ორი სამი მთავარი ელემენტით ხასიათდება—ესენია ხალხი, ტერიტორია და მთავრობა. ამიტომ შეუძლებელია რომელიმე სახელმწიფოში, მის ტერიტორიაზე ორი მთავრობა არსებობდეს. ყოველი მთავრობა საკუთარ ტერიტორიაზე ახორციელებს თავის მოვალეობებს.

ჩვენ ვერ მოვითმენთ, რომ თუნდაც ერთი წუთით იმყოფებოდეს ჩვენს ტერიტორიაზე სხვა სახელმწიფოს მთავრობა. ამისთვის არავითარი გასამართლებელი საბუთი, არავითარი მიზეზი არ შეიძლება არსებობდეს. ეს უბრალო ჭეშმარიტება კარგათ ესმის იმათ, ვინც სხვა ქვეყნის მთავრობათ ითვლება, მაგრამ აქ ჩვენს ტერიტორიაზე კი განაგრძობს ყოფნას. ამიტომ დაუყონებლივ უნდა იქნას მიღებული საჭირო ზომები და ასეთს არა ნორმალური მდგომარეობას, თუ მართლა მას ადგილი აქვს, ბოლო უნდა მოეღოს.

გარდა ამისა საჭიროა ეროვნულმა საბჭომ დაუყონებლივ განსაზღვროს საქართველოს რესპუბლიკის ტერიტორია. მართალია ჩვენ ვიცით ეს, მაგრამ, რომ მეზობლები შეცდომაში არ შევიყვანოთ, ჩვენ უნდა საგანგებო აქტით აღვნიშნოთ ის საზღვარი, რომელსაც ურყევათ არ დავუთმობთ.

რესპუბლიკის ერთობისათვის მთავრობამ დაუყონებლივ უნდა გადადგას საჭირო ნაბიჯი და საქართველოს უზენაესობა დაიცვას.

პ რ ე ს ა

ქართველმა ნაციონალისტებმა უკვე იპოვეს სადავო საგანი: ეს არის დროშის საკითხი. „საქართველოს" ფურცლებზე ვინმე რ. ინგილო ცალკე წერილს უძღვნის ამ კითხვას სათაურით: „რომელი დროშა?" ავტორი აგვიწერს იმ ამბავს, რომელიც მოხდა საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების დღეს 26 მაისს,—წითელი დროშა ჩამოიღეს სასახლიდან და მის მაგიერ ააფრიალეს ეროვნული დროშა. როგორც ვიცით, თფილისის აღმასრულებელმა კომიტეტმა, რომლის განკარგულებაში იყო სასახლე, კვლავ წითელი დროშა აღმართა ეროვნულის ნაცვლათ. „ზნამია ტრუდას" რედაქციამ სადემაგოგიოთ გამოიყენა ეს შემთხვევა. „ერთობამ" აღნიშნა ეს-ერების დემაგოგობა და უპასუხა: დროშა ჩამოხსნეს ქართველმა შავრაზმელებმა, მაგრამ შემდეგ ისევ იქნა აღმართული.

ამის გამო გვიწყრება ბ. რ. ინგილო. მას შეეძლო დაეძრახა ის არამკითხე ქართველი, რომელმაც სასახლის გამგეთა დაუკითხავათ წითელი დროშა ჩამოაგდო, მაგრამ ის სიტყვას ბანზე აგდებს და ეროვნულ დროშის მნიშვნელობაზე საუბრობს. ტყვილა ირჯება ბ. რ. ინგილო: ეროვნულ დროშის მნიშვნელობა ჩვენ ნაციონალ-დემოკრატებზე უკეთ ვიცით, მაგრამ ეს კიდევ არ ნიშნავს იმას, რომ რევოლიუციის წითელ დროშის შეგინების ნება მივსცეთ ვისმეს. ამიტომ ბ. რ. ინგილოს წყრომა: „სხვაგვარ დაწესებულებაზე აღმართეთ, ბატონებო, ინტერნაციონალური დროშები"—ჩვენ თვალსაზრისით ვერ შეეხება [illegible] ნებს ჩვენს აზრს და შეხედულებებს.

„რომ სოციალ-დემოკრატიამ მასსის სიმპატია და ნდობა დაკარგა—ეს რასაკვირველია, ყველასათვის ცხადია... მაგრამ შეცდარია, თითქოს ისტორიას დაეკისრებინოს სოციალ-დემოკრატიისთვის ბურჟუაზიული სახელმწიფოს მმართველობა. ამის შესახებ მათ შეუძლიათ იმავე მარქსს და ენგელსს შეეკითხონ. მათ თვით დაიკისრეს ეს მათთვის „არასასიამოვნო საქმე". და როგორი ძალმომრეობითა და როგორი ზომებით დაიკისრეს, ეს კიდევ ხალხს ახსოვს".

ასეთი სიტყვებით გვიმასპინძლდება „საქართველო", რომლის ხელმძღვანელები დარწმუნებული არიან, რომ მათ და მხოლოდ მათ შეუძლიათ სახელმწიფოს მართვა-გამგეობა. მართალია ხალხმა ისინი უარყო და თავის ნდობის გარეშე დასტოვა, მაგრამ გულს იმით იკეთებენ, რომ სოციალ-დემოკრატებს კბენენ.

მათ ვერ გაუგიათ, რომ სოციალ-დემოკრატიის ასეთი გავლენა მასსაში აიხსნება სწორეთ მათი უსუსურობით და უვარგისობით. სწორეთ იმიტომ, რომ ეროვნული და სხვა ეპიტეტებიანი დემოკრატები ნამდვილათ ვერ აღმოჩნდენ ნამდვილი დემოკრატიული აზრის და მოქმედების მატარებელნი. აი ამ გარემოებამ მოუტანა მათ დამარცხება და ჩვენ, სოციალ-დემოკრატებს დაგვაკისრა მათი საქმე.

ამრიგათ ბრალი აქ დემოკრატიულ პარტიათა სისუსტეშია. ხოლო „ნაციონალ-დემოკრატები" კი არც დემოკრატებათ არიან გამოსადეგი და არც სახელმწიფოს გამგებათ. მათი პროგრამა—რევოლიუციის უარყოფაა, მათი მუშაობა—მემამულეთა დაცვა, და კიდევ უკვირთ, რომ გლეხობა მათ არ მისდევს და ნამდვილ დამცველს სხვაგან ეძებს.

ყველა რევოლიუციონერებისადმი

ამხანაგებო! თქვენ, რომლებსაც არა ერთხელ გიხსნიათ ხალხი და რევოლიუცია განსაცდელიდან, მოგმართავთ წითელი გვარდიის მთავარი შტაბი და თქვენგან მოელის [illegible] სახეს...

ჩვენს რევოლიუციას და მშრომელ ხალხს [illegible] [illegible] ძლიერი გარეშე მტრის შემოსევისა და თუ თვით ხალხი არ [illegible] თავის საკუთარ ხელში, თუ [illegible] რევოლიუციონერები არ [illegible] წითელი დროშის ქვეშ გარეშე მტრის [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ხალხის [illegible]

№ 105

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მაგალი! ჩვენ გავხდებით მუდმივი მონები სასტიკი და შეუბრალებელი პატრონისა!..

და ნუ თუ მისთვის დავლეწეთ ჩვენ თვითმპყრობელობის მძიმე ბორკილი, ნუ თუ მისთვის ამოვისუნთქეთ ჩვენ თავისუფლათ, რომ ახლათ გავიქედოთ უფრო მძიმე და სრულიად აუტანელი ბორკილი ოსმალეთის თვითმპყრობელობისა?! ნუ თუ ჩვენმა დემოკრატიამ, რომელმაც ამდენი მსხვერპლი შესწირა რევოლიუციას და იხილა ხალხის ბრწყინვალე თავისუფლება, სრულიად დაკარგა ბრძოლის და რევოლიუციის დაცვის უნარი?!

წითელი გვარდიის მთავარ შტაბს სწამს რევოლიუციონური ხალხის სიძლიერე და მან იცის, რომ ყველა რევოლიუციონერები დაირაზმებიან და იარაღით ხელში დაიცავენ თავის ქვეყანას.

ამხანაგებო! დღეს როდესაც სასტიკი გარეშე მტერი სამივ მხრივ ესხმის ჩვენს რევოლიუციას, როდესაც იგი დაჟინებით ცდილობს ჩვენს სრულ განადგურებას და აწიოკებას,—თითეულ მეომარს აქვს მეტად დიდი მნიშვნელობა.

ამხანაგებო! შეადგინეთ ყველგან მოხალისეთა რაზმები და მწყობრათ, საკუთარი იარაღით ხელში გამოეშურეთ რევოლიუციის და ქვეყნის დასაცავათ.

გაწვრთნილი, მწყობრი რაზმებით მიეშველეთ გურიას, ახალციხეს და განსაკუთრებით რევოლიუციის სდედაქალაქს—თფილისს, ვინაიდან თფილისს საშინელი საფრთხე მოელის.

ადგილობრივმა წითელ გვარდიის შტაბებმა მთელი თავისი ძალ-ღონით უნდა ჩაერიონ თავდაცვის საქმეში და შექმნილი რაზმები დაუყონებლივ უნდა გაგზავნონ ფრონტზე და პირველ ყოვლისა თფილისში.

იცოდეთ, ამხანაგებო, თუ დაგვეკარგა თფილისი—დაგვეკარგება რევოლიუცია, ხალხი და მთელი ქვეყანა.

წითელი გვარდიის მთავარი შტაბის თავმჯდომარე ვალიკო ჯუღელი.

ბრძანება

თფილისის ქალაქის მილიციას.

თავდაცვის უმაღლეს საბჭოს ბრძანებით თფილისში გამოცხადებულია საალყო წესები, ამიტომ გიბრძანებთ:

1) მილიციისადმი მიმართული ყველა ბრძანება უსიტყვოთ ასრულებულ უნდა იქნას.

2) ყველა მილიციონერს თან უნდა ჰქონდეს პიროვნების მოწმობა.

3) ყარაულების მოსახსნელად და მაგიერის დასაყენებლად საჭიროა ამოირჩიოთ უფროსი მილიციონერი, რომელმაც უნდა აწარმოვოს ჩაწერა ყარაულებისა. მილიციონერი უნდა იდგეს შუა ქუჩაზე.

4) კომისარების თანაშემწეებს ევალებათ სასტიკი თვალყური ადევნონ მილიციონერებს ყარაულობის დროს.

5) კომისარებს ვუბრძანებ ყოველ დღე წარმომიდგინონ მე დღიური სადარაჯო ცნობები საგანგებო კაცის ხელით.

6) „კამანდის" უფროს ვუბრძანებ ყოველ დღე მისცეს ქალაქის მორიგე კომისარს 30 მილიციონერი თავის განკარგულებაში, „კომანდის" უფროსს თან უნდა ქონდეს მოწმობა, სადაც სწორად უნდა იყოს ნაჩვენები რიცხვი მილიციონერთა.

7) წინადადებას ვაძლევ ყველა კომისარებს სისრულეში მოიყვანონ დაუყონებლივ ჩემი ბრძანება მეეზოვეების შესახებ, ვინც არ დაემორჩილება, დაატუსაღონ.

8) სასტიკათ ვუკრძალავ ყველას კერძო ბინების გაჩხრეკას. გაჩხრეკა შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როცა ჩემს მიერ, ანუ ჩემი თანაშემწეების მიერ გექნებათ მიცემული სათანადო „ორდერი".

9) ყველა რესტორანების, სასადილოების და სამიკიტნოების პატრონებს წინადადება მიეცით 24 საათის განმავლობაში გაიტანონ ღვინო, ვინც არ შეასრულებს, დააპატიმრეთ და მომიყვანეთ მე. პირველი ხარისხის რესტორანები და კლუბები ღია უნდა იყოს ღამის 1 საათამდე, სასადილოები კი 11 საათ.

10) სასტიკი ზომები მიიღეთ ქუჩების და ეზოების ხიბინძურის წინაამდეგ, ვინც არ შეასრულოს წარმოადგინეთ ჩემთან.

11) თავდაცვის უმაღლესი საბჭოს დადგენილებით ყველა ჩამორთმეული იარაღები უნდა მოიტანოთ ჩემს კანცელარიაში და იქიდან უნდა გაიგზავნოს წითელ გვარდიის შტაბში.

12) ყველა მოქალაქე, ვინც დაარღვევს საზოგადოებრივ წესრიგს, დაუყოვნებლივ დაიჭირეთ და წარმოადგინეთ ჩემს სამმართველოში.

დრ. ალმ. მილიციის უფროსის მოვალეობისა პორ. მოგილევსკი.

ჩრდილო-კავკასია და საქართველოს რესპუბლიკა

გუშინ კავკავიდან თერგის ოლქის სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარე ბუაჩიძე პირდაპირი მავთულით ელაპარაკა კარლო ჩხეიძეს.

ბუაჩიძე: საქართველოს სამხედრო გზის დასაცავათ ლარსის სადგურამდე გაგზავნილი გვყავდა ჩვენ რაზმი, რომელსაც სამი დღის წინად სროლა აუტეხა თქვენმა რაზმმა. ჩვენმა რაზმმა არ უპასუხა და საქმე მორიგებით გათავდა. დღეს კი თქვენი რაზმის უფროსმა წამოუყენა ჩვენს რაზმს სიტყვიერი ულტიმატუმი მოეხსნა ჩვენი რაზმი ხიდთან და ლარსი დაეცალა. მე ვერ გამიგია აზრი ასეთ მოთხოვნილების და გთხოვთ წინ დადება მისცეთ თქვენი რაზმის უფროსს თავი შეიკავოს ყოველგვარი აგრესიულ გამოსვლისაგან ჩვენს წინააღმდეგ. აუცილებლათ საჭიროა ჩვენი ერთმანეთთან დამოკიდებულების გამოსარკვევათ მოვაწყოთ ოფიციალური მოლაპარაკება. მოლაპარაკების ადგილათ უნდა დაინიშნოს ჩემის აზრით სად. ყაზბეგი. დაბეჯითებით გთხოვთ დააჩქაროთ ასეთი მოლაპარაკების გამართვა და მაცნობოთ მე ვინ იქნება თქვენ მიერ გამოგზავნილი.

კ. ჩხეიძე. გთხოვთ მაცნობოთ კონკრეტიულათ თქვენი აზრი თუ რაზე უნდა იქნას იქ ლაპარაკი.

ბუაჩიძე: ლაპარაკი იქნება თერგის ოლქის და საქართველოს რესპუბლიკის შორის ურთიერთ შორის დამოკიდებულებაზე. ჩვენ სრულებით არ გვსურს დღევანდელ პირობებში ჩვენი დამოკიდებულება გამწვავდეს. ჩვენ ყოველთვის კეთილსურვილებით ვიყავით განწყობილნი საქართველოსთან და გვინდა არა თუ შევინარჩუნოთ კეთილმეზობლური განწყობილება, არამედ—დავიცვათ ის საერთო მტრის წინააღმდეგ.

მოლაპარაკების საგნათ ესეც იქნება. ეს არის ჩვენი გულწრფელი სურვილი.

ჩხეიძე: დაუყონებლივ გადავსცემ ყოველივეს, ვისაც ჯერ არს და ვფიქრობ, რომ მიიღებთ პასუხს თავის დროზე.

ბუაჩიძე: მე, როგორც თერგის ოლქის წარმომადგენელს, ძლიერ მაინტერესებს, თუ როგორ ავიცდინოთ თავიდან შეიარაღებული შეტაკება. მე გთხოვდით მიგეღოთ ყოველგვარი ზომები ასეთი შეტაკების თავიდან ასაცდენათ. მე გაძლევთ პირობას, რომ ჩვენის მხრით არ იყო და არც იქნება აგრესიული გამოსვლები, მაგრამ თუ ჩვენს შინაურ ცხოვრებაში ვინმე შემოიჭრება, შედეგებზე პასუხს არ ვაგებ. გთხოვთ მიიღოთ მხედველობაში ეს გარემოება და დაუყონებლივ მიიღოთ ამ საკითხის შესახებ ყოველგვარი ზომები. ვიმედოვნებ, რომ მოკლე ვადაში მივიღებ თქვენგან ამაზე სასურველ პასუხს.

ჩხეიძე: მესმის, რომ საკითხი მეტათ საყურადღებოა და, ვიმეორებ, დაუყონებლივ გადავსცემ, ვისაც ეს ეხება და პასუხსაც მალე მიიღებთ.

დეპეშები

(ამიერ-კავკასიის დეპეშათა სააგენტო).

30 მაისი.

(მოსკოვის რადიო სადგურის ცნობა).

პარიზი. რუსეთის წარმომადგენლისათვის. სტოკჰოლმი. გადასაცემათ რუსეთის წარმომადგენლისათვის და ყველას საზღვარგარეთ.

პარიზიდან მოსული დეპეში გადმოგვცემს, რომ პარიზში მიუღიათ სტოკჰოლმიდან ცნობა, ვითომ მოსკოვში დაწყებულ იყოს მოლაპარაკება გერმანელებთან, რომ მათ, გერმანელებს გადაეცეს ციმბირის რკინის გზის კონტროლი.

ამავე დროს ცნობაა საფრანგეთის პრესის, რომ საფრანგეთი წინადადებას აძლევს იაპონიას დააჩქაროს მოქმედება რუსეთის წინააღმდეგ. სტოკჰოლმის ცნობა სავსებით გამოგონილია. არავითარი მოლაპარაკება, რომ გერმანიისათვის მიგვეცა ციმბირის რკინის გზა არ ყოფილა არც გერმანიის მთავრობას წარმოუდგენია ამის შესახებ მოთხოვნილება.

სტოკჰოლმის ცნობა გამომდინარეობს რუსეთის კონტრ-რევოლიუციონერებისაგან, რომლებსაც სურთ მოკავშირე სახელმწიფოთა და რუსეთ შორის მტრობა დათესონ.

გარეშე საქ. სახალხო კომისარი **ჩიჩერინი.**

31 მაისი.

ბერლინი. გაცხარებულ ბრძოლის შემდეგ ესნეს ჩრდილოეთით ჩვენ ავიღეთ ქვიინის და კიუფას ოლქები. ბრანდერბურგის ჯარმა აიღო სუასსონი. რეიმსის ჩრდილო დასავლეთის ფორტები დაეცა. ჩრდილო ნაწილი ლანევილის და ბეტხენის აღებულია. ტყვეთ წამოვიყვანეთ 35,000 მდე კაცი, დიდძალი იარაღი და სამხედრო მასალები ჩაგვივარდა ხელში. ჩვენი ჯარის სასწრაფო გადაჯგუფებამ მტერს ხელი შეუშალა ჩვენს მიერ დაკავებულ ადგილებიდან სამხედრო მასალების გაზიდვაში. სუასსონში, პრეილეში და ფიმეში ჩვენ ხელთ ვიგდეთ დიდი სამხედრო საწყობები, ლაზარეთების ორთქლმავალები დიდი სანიტარული მოწყობილობით. გალიციის და ჰერცოგალი ალბერტის არმია მხოლოდ დროგამოშვებით იბრძოდა.

ვენა. ბრძოლა ტონეთის რაიონში გრძელდება. ადომელის ოლქში მოწინააღმდეგემ გააცხოველა საარტილერიო მოქმედება. ჩვენ მოვიგერიეთ მოწინააღმდეგის რამოდენიმე იერიში პრაზენგლეგერის სამხრეთით.

ბერლინი. ფერ ენ-ტარდენუას სამხრეთით ჩვენ ვუახლოვდებით მარნას.

პარიზი. საფრანგეთის ჯარები, რომლებიც იმყოფებოდნენ სუარონის აღმოსავლეთით, მტერი ხელი შეუშალეს მოქმედებაში. სუასონის სამხრეთით ფრანგები მედგრათ იცავენ პოზიციებს.

ცენტრში ძლიერი ბრძოლაა. გერმანელებმა დაიკავეს ფერ ენ ტარდენუა და ვეზელი. მარჯვენა ფრთაზე ფრანგები მედგრათ იცავენ თავიანთ ხაზს.

მოსკოვი. ყველას. რუსეთის სოციალისტურ-ფედერატიული რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭოსაგან. მუშებო, გლეხებო და პატიოსნათ მშრომელო მოქალაქენო! დადგა მეტის-მეტი მძიმე დღეები. ქალაქათ და სოფლათ ბევრ ალაგას გაძვალტყავებული მცხოვრებნი შიმშა მოიცა. ხალხის მტრები სარგებლობენ იმ ცუდი მდგომარეობით, რომელიც მათ მოღალატური მიზნებით შექნეს და ცდილობენ ძალა-უფლება გამოგლიჯონ ხელიდან მუშებს და გლეხებს. ყოფილმა გენერლებმა, ბანკირებმა და მემამულეებმა წამოყვეს თავი და ფიქრობენ, რომ სასოწარკვეთილებას მიცემული ხალხი მათ გადასცემს ძალა-უფლებას და ცდილობენ ხელახლათ დაიბრუნონ უკან ბანკები, მიწები და ქარხნები. ყველა კონტრ-რევოლიოციონერები გაათკეცებული ძალით მუშაობენ იმისთვის, რომ როგორმე გააუარესონ სურსათის საქმე, არივ-დარიონ ტრანსპორტი, დაანგრიონ წარმოება და შეიტანონ უთანხმოება წითელ გვარდიელთა რიგში. კორნილოვცები, თეთრგვარდიელები, „საბოტაჟნიკები"; ყველა ესენი მოგროვდენ ერთათ და თავიანთ საქმეებს აკეთებენ.

სარატოვში მხოლოდ ახლა დავაწყნარეთ აჯანყება მემარჯვენე ესერების, ოფიცრების და ხულიგანურ „ბანდის" მიერ მოწყობილი საბჭოთა მთავრობის წინააღმდეგ, ურალში არეულობაა. დონში დროშა აფრიალა ყოფილმა გენერალმა კრასნოვმა, რომელიც ოქტომბერში დატუსაღებული იყო, როცა ის კერენსკისთან ერთათ პეტროგრადისაკენ ილაშქრებდა. კრასნოვს სურს დონი და ყუბანი რუსეთს ჩამოაშოროს.

ამ ცნობის დასასრული რადიო სადგურს არ გადმოუცია.

გერმანიის სამხედ. მისია საქ. ეროვნულ საბჭოს თავმჯ. და სამხ. მინისტრთან

გუშინ 31 მაისს შუადღის 1 საათზე გერმანიის სამხედრო მისიის წარმომადგენელნი გრაფ შულენბერგის მეთაურობით წარუდგნენ საქ. ეროვნ. საბჭოს თავმჯდომარეს ნ. ს. ჩხეიძეს. ნ. ს. ჩხეიძემ მადლობა განუცხადა საელჩოს და იმედი გამოსთქვა, რომ გერმანია სერიოზულ დახმარებას აღმოუჩენს საქართველოს ნორჩ რესპუბლიკას და მის დამოუკიდებლობას. საელჩოს წარმომადგენლებმაც უპასუხეს, რომ მათი ჩამოსვლის და გენ. ფონ-ლოსსოვის და საგარეო მინისტრის ა. ი. ჩხენკელის ბერლინში წასვლის მიზანი სწორედ ეს არის. შემდეგ ნ. ს. ჩხეიძემ საელჩოს მიმართა და უთხრა, რომ ქართველები ადვილად არ აძლევენ სიტყვას, ხოლო თუ მისცეს,—მას პატიოსნურათ აასრულებენო. საელჩოს წარმომადგენლებმა უპასუხეს, რომ ასეთივეა ის პრინციპები, რომლებსაც იცავენ გერმანელები. ბოლოს ნ. ს. ჩხეიძემ ხაზი გაუსვა საქართველოს და გერმანიის საერთო ინტერესებს და იმედი გამოსთქვა, რომ ხშირად შეხვდებიან გერმანიის ელჩის წარმომადგენლებს. უკანასკნელებმა ასეთივე იმედი გამოთქვეს. აუდიენცია ამით გათავდა.

30 მაისსავე—საღამოს 6 საათზე გერმანიის სამხედრო საელჩომ ინახულა მთავრობის თავმჯდომარის მოადგილე, სამხედრო მინისტრი გრ. გიორგაძე. სამხედრო მინისტრი მიესალმა საელჩოს და იმედი გამოსთქვა, რომ საქართველოს ნორჩი რესპუბლიკა მოღონიერდება და აყვავდება გერმანიის დახმარებით. საელჩომ უპასუხა, რომ გერმანია ყოველ ღონეს იხმარს საქართველოს რესპუბლიკის დამოუკიდებლობის დასაცავათ. საელჩოს შეეკითხა,—რას ფიქრობს მთავრობა ოსმალეთის ულტიმატუმზე, რომლის ვადა 2 საათის შემდეგ გადის. (ვადა 30 მაისს საღ. 8 ს. და 35 წ.). სამხედრო მინისტრმა უპასუხა, მთავრობამ გადასწყვიტა ოსმალთა ჯარს, თუ უკანასკნელი შეტევაზე გადავიდა, მედგარი წინააღმდეგობა გაუწიოს და რესპუბლიკა დაიცვასო.

სამხედრო მინისტრმა და საელჩოს წარმომადგენლებმა 1 საათით კიდევ იმუსაიფეს სხვადასხვა საკითხებზე.

საქართველოს ეროვნული საბჭოს წევრები

სოც.-დემოკრატები: ჟორდანია ნ., წერეთელი ი., ჩხეიძე ნ., გეგეჭკორი ე., რამიშვილი ნ., რამიშვილი ი., ჩხენკელი ა., ჯიბლაძე ვ., გიორგაძე გ., ლომთათიძე ა., მახარაძე გ., არსენიძე რ., თევზაია ვ., ხომერიკი ნ., ერაძე გ., ანდრონიკაშვილი კ., ონიაშვილი დ., ანჯაფარიძე გ., ჩიხლაძე რ., გაგლოევი გ., ჯუღელი ვ., ახმეტელაშვილი ვლ., გვარჯალაძე კ., მაისურაძე ალ., გელეიშვილი პ., ჭიაბრიშვილი ა., კანდელაკი კ., ელიავა ნ., ტოროშელიძე მიხ., ცინცაძე გ., ჯაფარიძე ს., სალუქვაძე ა., სალაყაია ი., კლიმიაშვილი მ., ნინიძე კ., ფარნიევი ა., თოფურიძე დ., დგებუაძე ა., ნათაძე ლ., მამულაიშვილი ა., ცინცაძე ნ., მგელაძე ვ., წულაძე ვ., რუსია ნ., მახარაძე ნ., ლორია ფ., ჟღენტი ნ., ბადრიძე ი., შარაშიძე დ., ნინიძე ვ., ცაბაძე ვ., იობაშვილი ნ., [illegible] ი., კიკვაძე თ., საბახტარიშვილი ნ., ურატაძე გრ., წულაძე იუ., თევზაძე ს., მარუაშვილი ი., დოლიძე ს., სადაგიშვილი გ., ელიაძე ს., მიკირტუმოვი ზ., ცინცაბაძე გრ., ვარდოიანცი მ., სოლოღაშვილი ო.

სოც. ფედერალისტები: რცხილაძე გრ., ბარათაშვილი ი., ფირცხალავა ს., მდივანი ს., ბაქრაძე ი., წერეთელი ა., უზნაძე დ., დადიანი ს., გედევანიშვილი ი., ღლონტი თ., მიქელაძე შ., ნუცუბიძე შ., ჯაჯანაშვილი ა., ტოროტაძე ე., ფალავა ა., კაუხჩიშვილი მ. **ნაციონალ-დემოკრატები:** ნიკოლაძე ნ., ქიქოძე გ., გვაზავა გ., ამირეჯიბი შ., ვაჩნაძე დ., კედია ს., ვეშაპელი გრ., თაყაიშვილი ე., ქარუმიძე ზ., ლორთქიფანიძე ი., წერეთელი ვ., ჯავახიშვილი დ., გაბაშვილი რ., მაჩაბელი მ., მაჭავარიანი ი; **სოც.-რევოლიუციონერები:** მესხი კ., ნათაძე გრ., გობეჩია ვ., ჩერქეზოვი ი., კობეჩია ი., გობეჩია ი., აბაკელია ი. ჯავრიშვილი კ., შენგელია ლ., პანჩულიძე ნ., კაკაბაძე ი., ვარაზაშვილი ი., **რადიკალ-დემოკრატები:** გიორგაძე დ., ჩიქოვანი დ., ახმეტელი ა.; **უპარტიონი:** აბხაზი კ., მაყაშვილი კ., **ინგილოთაგან:** ივანიცკი რ.

დეპეშა

სამტრედია. რევოლიუციონური ორგანიზაციების შტაბის მუშაობამ სასურველი ნაყოფი გამოიღო. ყოველი მხრიდან მრავლათ მოდიან გამოცდილი ჯარისკაცები. ასევე ყოფილა საქმე გურიაშიაც, როგორც იქიდან გვატყობინებს გენერალი მაზნიევი. ჩოხატაურში გუშინ გამოცხადებულა 1200 ძველი ჯარისკაცი. ხალხში აღფრთოვანება იზრდება.

ზ. გურული.

ახალი ამბები

ბორჯომიდან სამხედრო მინისტრს დეპეშით ატყობინებენ: „გაზეთებში ცნობა იყო, რომ ახალქალაქის მაზრაში ოსმალები შემოვიდნენ. გატყობინებთ, რომ ახალქალაქის მაზრაში მტერი ჯერ არ შემოსულა. ჩვენი ჯარი 1877 წლის საზღვარზე სდგას. გაზეთებში დაბეჭდილი ცრუ ცნობა გამოწვეულია ალბათ, იმით, რომ ახალქალაქში მდგარმა სომხურმა ჯარმა თავი გაანება ყველაფერს და ქალაქი მიატოვა. ჩვენი ჯავახეთის რაზმი სარო-კიმდაგოგაშენის ხაზზე სდგას, პოზიციები არ მიუტოვებია და სომხური ჯარიც ძალით ისევ ახალქალაქში დააბრუნა. ახალქალაქში და მის მაზრაში ამ ჟამად სიწყნარეა".

◆ **ნატანებიდან** პოლკ. ყარალაშვილმა შემდეგი დეპეშები გამოგზავნა: 30 მაისი, 21 საათი. 1) „ჩოლოქის ხაზის ფრონტზე სიწყნარეა. თეთრი დროშები, როგორც ოსმალების, ისე ჩვენში თავის ადგილებზეა. თავდაცვისათვის ზომები მივიღეთ. მოდარაჯე რაზმები გავგზავნეთ". 30 მაისი, 24 საათი. 2) „ოსმალების მხრივ არაფერი შეგვინიშნავს". 3) 31 მაისი, 6 ს. 25 წ. „ჩოლოქის ხაზზე სიწყნარეა. 4) 31 მაისი. 8 ს. 11 წ. „ჩოლოქის ხაზზე სიწყნარეა, ოსმალების მხრივ არაფერი შეგვინიშნავს. 5) 31 მაისი. 11 ს. 15 წ. იგივე ცნობა.

◆ **მთავრობის სხდომაზე** 30 მაისს დაადგინეს: რუსეთის და ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკის დაწესებულებათა ლიკვიდაციასთან დაკავშირებულ საკითხების განსახილველად დაარსდეს საერთო საგამომძიებლო კომისია, რომელშიაც შევლენ მთავრობის, სომეხთა და მაჰმადიანთა ეროვნულ საბჭოების წარმომადგენელნი. კომისიაში 9 წევრი იქნება, სამ-სამი თითო საბჭოსაგან. სპეციალურ საკითხების განსახილველად საერთო კომისიას ცალკე კომისიების არჩევა შეუძლია. მთავრობის მხრით წევრებად დაინიშნენ რ. არსენიძე, ფ. გოგიჩაიშვილი და პოლკ. ასათიანი. სომეხთა და მაჰმადიანთა ეროვნულ საბჭოებს ეთხოვოს ეხლავე დანიშნონ თავისი წარმომადგენელნი. პირველ რიგში განხილული იქნება სამხედრო დაწესებულებათა ლიკვიდაციის საკითხი. დაადგინეს ეთხოვოს ყველა სამინისტროებს შეადგინონ შტატების შემცირების პროექტი.

◆ **ავიატორი ქებურია** ქუთაისში პრაქტიკულ საავიაციო კურსებსა ხსნის.

◆ **გადასახადები.** მიმდინარე წლის პირველ 3 თვეში ქალაქის მილიციას თფილისში აუკრებია გადასახადები 566,382 მან. 67 კაპ., ხოლო აპრილის 17 დღეში—96,847 მანეთი და 97 კაპ.

◆ **საქართველოს ეროვნული საბჭო.** დღეს, 1 ივნისს, დილის 12 საათზე სასახლის თეთრ დარბაზში შედგება საქართველოს ეროვნული საბჭოს მორიგი სხდომა? პრეზიდიუმისა და სხვა და სხვა კომისიების არჩევა და სხვა საკითხების განსახილველათ.

◆ **სომეხთა ეროვნული საბჭო აცხადებს:** რადგანაც ამიერ-კავკასიის პოლიტიკური მთლიანობა დაირღვა და საქართველოს და აღერბეიჯანის დამოუკიდებლობა გამოცხადდა, სომხების ეროვნული საბჭო აცხადებს თავის თავს ერთად ერთ, უმაღლეს მთავრობათ იმ ტერიტორიაზე, სადაც სომხები ცხოვრობენ. ეროვნულმა საბჭომ ფრიად მნიშვნელოვან პოლიტიკურ მოსაზრების გამო გადადვა ეროვნული მთავრობის შედგენა, ყოველივე მთავრობის ფუნქციებს დროებით შეასრულებს თვით ეროვ. საბჭო. საბჭომ მოისმინა რა საზავო დელეგაციის მოხსენება დაადგინა: გაგზავნოს ბათუმში დელეგაცია სამი პირისაგან შემდგარი და მიჰსცეს ის ფართე და განუსაზღვრელი უფლებით, რომ მოლაპარაკება გაათავოს დაუყოვნებლივ ზავის ჩამოგდებით. სანამ საზავო მოლაპარაკება გათავდებოდეს სომეხთა ეროვნული საბჭო დაბეჯითებით სთხოვს მცხოვრებთ შეაჩერონ დახიზვნა, ვინაიდან, რაც უნდა ცუდ პირობებში იყოს ხალხი, ადგილობრივათ უკეთესია დარჩენა, ვიდრე გაქცევით სრულიად დაღუპვა.

◆ **შიმ-საგალობელთა აკადემიურ კონცერტში,** რომელიც გაიმართება სახელმწიფო თეატრში კვირას, 2 ივნისს, დილის 12 საათზე, კ. ფოცხვერაშვილის ხელმძღვანელობით მონაწილეობას მიიღებს ორასზე მეტი საუკეთესო დამკვრელი და მომღერალი. მარტო თფილისის მეორკესტრეთა საპროფესიო კავშირმა ოთხმოცი არტისტი გამოგზავნა. საერთო ანსამბლში ჩაერვა სახელმწიფო თეატრის მთელი ორკესტრი და მომღერალთა გუნდი, სამხედრო კავშირის ქალ-ვაჟთა ხორო, მომღერალ-დამკვრელთა კავშირის საუკეთესო ძალები, როიალისტები და სხვანი. კონცერტის შემოსავლის 50 პროც. გადაეცემა გურიის თავდაცვის კომიტეტს.

◆ **სომეხ-მუსულმანთა ეროვნული საბჭოები** შეთანხმდენ შემდეგში: სომხურ არარატის რესპუბლიკაში უნდა შევიდეს შემდეგი ადგილები: ყაზახის და ბორჩალოს მაზ. მთა-გორიანი ადგილები, დასავლეთი ნაწილი ალექსანდროპოლის მაზრის, მთელი ახალ-ბაიაზეთის მაზრა, ერევნის ნახევარი და ეჩმიაძინის ნახევარი ქ. ეჩმიაძინით. შუშის და შარულო-დარალაგეზის მაზრების არარატის რესპუბლიკასთან შეერთება გაირჩევა მომავალ სამშვიდობო კონფერენციაზე ან სტამბოლში.

◆ **დაცვის საბჭო აცხადებს:** 1) ს[illegible] იარაღათ ითვლება ყველა სისტემის ვინ[illegible] და რევოლვერი, რომლებიც მიღ[illegible] რების შესაიარაღებლათ; 2) ყველა ნებარ[illegible] ბი იარაღის ტარების შესახებ იმ პირ[illegible] ვინც სამხედრო სამსახურში არ იმყოფ[illegible] უნდა გამოსცვალონ თფ. მუშ. და ჯ. კ. აღ[illegible] სრულებელ კომიტეტში, 3) საქართველ[illegible] რესპუბლიკის ჯარების სამსახურში ა[illegible] სამხედრო მოხელენი ვალდებულნი არ[illegible] იარაღის ტარების ნებართვა აიღონ აღმასრულებელ კომიტეტში. 4) აკრძალულია როგორც ქუჩებში, ისე საზოგადო დაწესებულებებში ყოველგვარი იარაღის ტარება უნებართვოთ.

◆ **300 ათასი მანეთის გატაცება.** 30 მაისს ნაშუადღევის 2 საათზე საგუბერნიო სასურსათო კომიტეტში შევარდა 6 შეიარაღებული პირი; იქ მყოფთ სიკვდილით დაემუქრენ და კასის გამგეს წაართვეს ფულით სავსე პატარა ტომარი, რომელშიაც 300 ათასი მანეთი იყო. მძარცველები მიიმალნენ.

◆ **ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროსთან** არსებულმა ეკონომიურმა თათბირმა გამოარკვია, რომ საქართველოს რესპუბლიკას საყოფი სათბობი მასალა მხოლოდ 1 თვისა აქვს, ტყიბულის მაღაროები ექსპლოატაციის გამო ძალიან ცოტა სათბობ მასალას იძლევა. ამიტომ დადგენილ იქნა: ამ მაღაროების ექსპლოატაცია საქართველოს მთავრობას გადასცეს, რომელიც ამ მიზნით გამოიყენებს ყველა ტეხნიკურ საშუალებებს და მასალის მიმწვდენელ კომიტეტს მოიწვევს.

◆ **სამგლოვიარო წერილი.** ჩვენ, მეხუთე როტის, მეორე ქართულ მსროლელ პოლკის ჯარისკაცნი ვგლოვთ საუკეთესო ამხანაგის, თავდადებული მებრძოლის კოსტა კვირკელიას უდროოთ დაკარგვას. ვსწუხვართ, რომ ულმობელმა სიკვდილმა ის ისეთ დროს გამოგვტაცა ხელიდან, როცა ჩვენს სამშობლოს ასეთები განსაკუთრებით დღეს სჭირია. საუკუნო იყოს ხსენება შენი ამხანაგო კოსტა! ამხანაგების მონდობილობით ჯარისკაცი გოგუაძე.

◆ **ლანჩხუთში,** საღამოს 9 საათზე სადგური ტელეგრაფის ოთახში ფანჯრიდან რევ[illegible] რის გასროლით მოკლულია ქართულ [illegible] ლელ დივიზიის შტაბის უფროსი კოსტა[illegible] მკვლელი დააპატიმრეს.

კრებები და მიტინგები.

დღეს, საღამოს 6 საათზე, სახალხო სახლში შესდგება თფ. მუშათა და ჯარის-კაცთა საბჭოს სხდომა.

— დღეს, 1 ივნისს, საღამოს 5 საათზე შესდგება ქალთა მორიგი კრება მეორე რაიონის ს.-დემ. ორგანიზაციის. მოხსენებას გააკეთებს მიხ. ტოროშელიძისა ბიუროს ბინაზე. სახალხო სახლი.

— დღეს, ნაშუადღევის 4 საათზე, მუშათა კლუბში დანიშნულია ლითონზე მომუშავეთა პროფესიონალური კავშირის წევრთა საზოგადო კრება. ამხანაგებს სთხოვენ უეჭველად დაესწრონ.

პროვინციის ქრონიკა

ჭიათურა. ამით ვაცნობებთ ჭიათურის შავი ქვის სამრეწველო დაწესებულებათა მოსამსახურეების პროფ. კავშირის წევრთ, რომ, რადგანაც უკვე სრულდება წელიწადი მას შემდეგ, რაც კავშირის გამგეობა შეუდგა თავის მოვალეობის ასრულებას, ამიტომ თანახმად კავშ. წესდებისა ეხლო მომავალში უნდა იქნეს მოწვეული ამავე კავშირის წევრთა საზოგადო კრება. ამ საზოგადო კრებისათვის წარსადგენათ გამგეობამ უნდა დაამზადოს მთელი წლის ანგარიში და რადგანაც, სამწუხაროთ, წევრს კავშირისას, მიუხედავათ ჩვენ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მრავალ გზის მიმართვისა, საწევრო ფული არ შემოუტანიათ, უკანასკნელათ კიდევ მივმართავთ მათ მოიხადონ თავისი მოქალაქობრივი და ზნეობრივი ვალი და შემოიტანონ საწევრო გადასახადი, წინააღმდეგ შემთხვევაში, თანახმათ კავშირის წესდებისა გამორიცხულნი იქნებიან კავშირიდგან და მით დაკარგავენ უფლებას მიიღონ მონაწილეობა საზოგადო კრებაზე არჩევნებში. გამგეობა.

მოწოდება მეგრელებს

ყველასათვის თვალსაჩინოა, თუ რა საბედისწერო მდგომარეობაში იმყოფება დღეს მთელი ჩვენი ქვეყანა. მაშინ, როდესაც საერთაშორისო შეჯახებაში, უმაგალითო ქარცეცხლში იმსხვრევიან მთელი ერები და სახელმწიფოები, ისტორიამ უკარნახა ქართველ ერს თავისი დამოუკიდებლობა გამოეცხადებია. და მართლაც, თუ ჩვენი ერი გამოიღებს მთელ თავის ძალღონეს, თუ ის მზათ იქნება საჭირო მსხვერპლზე, ის შესძლებს წარმატების და განვითარების მიღწევას.

ამხანაგებო, თქვენ იცით, რომ ამ უკანასკნელ დროს, სხვა უბედურებასთან ერთად ჩვენი თავდაცვის საქმეს ძლიერ ხელი შეუშალა სამეგრელოში მომხდარ აჯანყებებმა.

სამეგრელო ვალდებულია თავის დიდი შეცდომა გაასწოროს.

დღეს გარემოება მოითხოვს, რომ მთელმა ერმა, მჭიდროთ შეკავშირებულმა, განურჩევლათ კუთხისი, მდგომარეობისა და რწმენისა, იარაღით ხელში დაიცვას თავისი სამშობლო, თავისი კერა, შეინარჩუნოს თავისი თავისუფლება და ფიზიკური არსებობა.

ყველას, ვინც საერთო ინტერესს, თავისუფლებას და რევოლიუციას თავისი პირადი ინტერესებზე მაღლა აყენებს, ვისი სულისკვეთება ჯერ კიდევ არ შეუპყრია სასოწარკვეთილებას, ჩვენ მოვუწოდებთ დაუყონებლივ ჩაეწეროს იმ რაზმში, რომელიც დგება სამეგრელოში. გახსოვდეთ, რომ დაყოვნება სასტიკი დანაშაულია ხალხის წინაშე.

ევგენი გეგეჭკორი, ი. სალაყაია, გიზო ანჯაფარიძე, ზ. თევზაია.

P. S. ვსთხოვთ სხვა გაზეთებს გადაბეჭდონ.

სამეგრელო

II

სამეგრელოს გლეხობა მარტო სურსათის საკითხში არ ემდუროდა რევოლიუციას. ის მას ემდუროდა აგრეთვე მთავრობის სისუსტის გამო. სამეგრელო მთლად მიწის მუშებითაა დასახლებული. მიწის მუშები კი, როგორც საყოველთაოდ ცნობილია, მშვიდობიან ცხოვრების მოყვარული ხალხია. მშვიდობიანობის მოყვარულ სამეგრელოს საერთაშორისო ომის გამო დარღვეული ჰქონდა ოჯახური მყუდროება: ომში გაიწვიეს მისი შვილები, შეიკრა გზები, გაძვირდა საქონელი, რევოლიუციამ მას ეს ჭრილობა უფრო გაუღიდა. აქ მისი საზრუნავი გახდა ისეთი საგნები, რაზედაც ის არასოდეს არ ფიქრობდა. აქ ის დაიბნა და ეს არც გასაკვირალია. სამეგრელოს გლეხობას რევოლიუციამ სხვათა შორის „რევოლიუციონურ მთავრობის შექმნაც დაავალა. მას უთხრეს: შენს თავს შენვე უნდა მოუაროვო. საკუთარ გზის ძიების ასპარეზზე ის პირველად გამოვიდა ამ რევოლიუციის დროს. ერთ ხანს იბრძოდა ის ამ ახალ, სავსებით მოულოდნელ გზაზე და რა ვუყოთ, რომ იგი სასტიკად დამარცხდა. პოლიტიკური სფერო ადვილად არც ერთ კლასს არ ეთვისება. თვით პეტროგრადის პროლეტარიატი, გაცილებით მაზე უფრო მომწიფებული პოლიტიკურად, სასტიკად დამარცხდა და ბოლომდის ვერ მიიტანა რევოლიუციონური დროშა. სავარჯიშოთ გამოსული კლასები ასეთ დიდ კითხვებში ხშირად მარცხდებიან. ვერც სამეგრელოს გლეხობა აცდა ამ კანონს.

ადმინისტრაციის შექმნაზე ზრუნვა გამოცდელი იყო მისთვის. დღემდის იგი, სხვებზე რომ არა ვთქვათ რა, „სტრაჟნიკებს“ ვერ გამოელაპარაკებოდა თამამად, დღეს მას უთხრეს: შენ უნდა ამოირჩიო ბოქაულის, მაზრის უფროს და სამეგრელოს ყოფილ პოლიციის მაგიერიო. როცა მას ეს პირველად უთხრეს, მან აქეთ იქით მოიხედა, გაშტერდა—ქვეყანა ხომ არ დაქცეულაო და მოლაპარაკეს გაოცებულად გადახედა,—რით მცდი, დამანებე თავიო, ამბობდა ის გულში. ამობრწყინდა მისი მზე, მაგრამ მან თვალები ვერ გაუსწორა მის სხივებს. აქამდე მისი საქმე იყო მარტო თოხი, სახნისი, ხარ-ურემი და მისი ჯანი. სხვა რამეში ჩარევა მას ხშირად მათრახებს უმკიდა. არც თვითონ იწუხებდა თავს თავის ოჯახურ საქმეების გარდა რამეში ჩარევით. ახალი საზრუნავი საგანი დაუმძიმდა მას. იგი ერთხანს ჩაფიქრდა, ზედი-ზედ მიაყოლა ერთმანეთს რამოდიმე ყალიონი თამბაქო, თითქოს ფიქრობსო,—ეს რა შაირი ამედვა, ღმერთო ამაშორე მასო. მის ბედის მოსაწყობად გამართულ კრებებზე ის ზმორვით მიდიოდა და რომ კრებაზე მოწყენა არ ეგრძნო, ბლომად მიქონდა თამბაქო. კრებაზე მას მხოლოდ ერთი რამ გამოაღვიძებდა: როგორც კი დაძრავდენ კრინტს რომელიმე გადასახადზე, ის სიმშვიდეს კარგავდა და მზად ჰქონდა წამოძახილი: „არა, არა!“—დანარჩენებზე მექანიკურად გაიძახოდა: კი, კიო. „ვარ, ვარი (არა), ქო ქო (კი, კი)“—აი მთელი პოლიტიკური სიტყვიერება სამეგრელოს გლეხობის. დაბოლოს კრებები საშინლად შეიძულა. ყველ ზარის რეკაზე უწინ პირჯვარს იწერდა და ახლა რაკი ეს იყო ნიშანი კრებისა, იგი კვირის წირვის ნიშნის რეკაზეც უკმაყოფილოდ ბუზღუნობს:—დაწყევლოს ღმერთმა, კრება არ იყოს, არ გამაცდინონო.

რაც გინდა ის აკეთე, ოღონდ მას ნუ გააცდენ. თუ შემდეგ გაიგო, რომ კრებაზე მისთვის არა სასურველი გადაწყვეტილება მიიღეს, იგი ცოტას წაისაყვედურებს: ეს მე არ ვიცოდი ისე გადაუწყვეტიათ, რატომ მე არ მკითხეთ, ასე ნიკოლოზის დროს იცოდენო. ამით ის თითქოს იხდის თავის რევოლიუციონურ მოვალეობას, თითქოს იგი ადვილად არ თმობს რევოლიუციის მონაპოვარს—კრების თავისუფლებას.

თხოვეთ მას შეადაროს ძველი ადმინისტრაცია ახალს და იგი ძლიერ ფრთხილათ გამოგემუსაიფება. ფრთხილათ მიტომ, რომ 1905 წ. ტერორის მობრუნების ეშინია. მთავრობის შიში კი სულ არ აქვს. მის ფრთხილ მუსაიფიდან თქვენ ასეთ დასკვნას გამოიტანთ: მას ყავდა უწინ მთავრობა, რომელიც მას ამათრახებდა, მაგრამ ზოგ შემთხვევებში სხვის მათრახიდან იცავდა. რა ვუყოთ, რომ ხშირათ თავად-აზნაურებს აპატიებდა მის გამათრახებას? მისი ბუნება ხომ დღესაც ასეთია:

მას სრულებით არ უკვირს, როცა შეძლებული კაცი კიდევ შეიძენს რამეს, ხოლო მოსვენებას კარგავს, როცა მისი მსგავსი წაიწევს წინ. რევოლიუციის დროს მას ყველაფერი ყირამალა მოეჩვენა: მისებრ გლეხები საქმის კაცები გამხდარან. არ მოეწონა მას ეს. არც თვითონ იცის რისთვის. ხანდახან კი უყვარს ლაპარაკი,—ნასწავლმა ხალხმა დალუპა ქვეყანაო, მაგრამ ხანდახან იმასაც ამბობს: ჩემისთანების დაწყობილი ქვეყანა რას ვარგაო. გასაოცარი სურათი იშლებოდა მის წინ: აგერ მოვიდა მთავრობის კაცი და გამოაცხადა: ეს საქმე ასე უნდა მოაგვაროთ ამხანაგებო. აგერ წამოდგა მისებრ გლეხი და ეუბნება მთავრობის კაცს, რომ ეს ასე არ ვარგაო. ხან მთავრობის კაცს გადახედა ჩვენმა გლეხმა, ხან მასთან მოკამათე გლეხს და გაოცებული დარჩა. ეს რას გავდა, გაიფიქრა მან, ჩვენი ტანშემოხეული გიგოია რომაა, იმის დანაწუნი მთავრობა რათ მინდა მე, ან გიგოიას მოწონებული კანონი რას მარგებს? მთავრობა თუ მთავრობა, მისი კანონი სალაყბოთ არ უნდა გამოიტანონო. სამეგრელოს მთავრობას ყოველთვის ანარქიასთან უხდებოდა ბრძოლა და ხშირათ უყურადღებოთ დაუტოვებია საყურადღებო საქმე. ასეთ პირობებში ბევრგან დაუსჯელათ დარჩა დამნაშავენი. ბოლოს ისეთი პირობები შეიქნა, რომ ბეჩავი მუშები მკლავაძე „პოლიტიკოსების“ ტერორის ქვეშ მოექცენ და მათ ისე ათამაშებდენ, როგორც ამ ნაძირალებს მოეპრიანებოდათ. ამან უფრო გაუტეხა გული თვითმოქმედებას მოკლებულ გლეხს. მე არასოდეს არ ვუღალატებ მთავრობას, მაგრამ ეს არამზადები მოგვაშორე, შესჩივოდა მთავრობას მეგრელი გლეხი. სადაც ამას ახერხებდა მთავრობა იქ მეგრელი გლეხი მისი ერთგული თანაშემწე ხდებოდა, მაგრამ ასეთ შედეგს ძვირათ თუ აღწევს სადმე ჯერ ჯერობით.

მაშასადამე, მეგრელ გლეხს ძლიერ არ მოსწონს, რომ სასტიკად არ ექცევიან დანაშაულობაში შენიშნულებს. თუ რამე დავაშავე და ამხანაგი მიწოდე, კიდევ ჩავიდენ დანაშაულობასო,—ამბობს იგი. ამ რიგათ რევოლიუციის მიერ მოცემული მთავრობა მას არ მოსწონს, როგორც ლმობიერი და მისგან სისასტიკეს მოითხოვს. ეს სისასტიკე მან მრავალჯერ მოსთხოვა მთავრობას, მაგრამ ვერ შეუსრულდა. ამან იგი დაალონა და ჩააყენა ძიების მდგომარეობაში. ასეთ მდგომარეობაში იყო ის, როცა მის მთავრობას ყველა ფრონტებზე შეუტიეს ყველა ჯურის „სოციალისტებმა“ და მათთან ერთად მისგან ნაცნობ რეაქციონერებმა. მეგრელმა გლეხმა იფიქრა ერთხანს და სთქვა: ამ ერთ მთავრობაზე ხომ არ დამიწერია ჯვარი, ვშინჯავ სხვა მთავრობასო და აჰყვა ფრონტიდან დაბრუნებულ მკვლავაძეებს. ამ აყოლამ თუ რა მოუტანა მას, ეს ჩვენ აღვნიშნეთ წინა წერილში (იხ. „ერთობა“, 18 მაისის ნომერი). ამ შედეგმა ღრმათ შეაწუხა სამეგრელოს გლეხობა, მშრომელი, პატიოსანი ნაწილი ამ გლეხობის მეტად დარცხვენილია თავის საქციელის გამო. ის უსაყვედურებს თავის თავს და უსაყვედურებს მთავრობასაც: რატომ ამხანაგობით ეპყრობოდი ულირს პირებს, მარტო ჩემი ბრალი არაა დროებით ჩემი გადადგომაო!

სამეგრელოს ამბებმა გამოაფხიზლა სამეგრელოს მთავრობის ორგანოები. მთავრობის მხრით გადაიდგა გაბედული ნაბიჯები, რამაც ოდნავ სული მოუბრუნა სამეგრელოს გლეხობას. თამამად შეიძლება ითქვას, რომ თუ არა სამეგრელოს მთავრობის სისუსტე, ვ. ჯუღელის რაზმი „სამეგრელოს ფრონტზე“ არ იქნებოდა ბათუმის განსაცდელის დროს და შესაძლოა იგი არ დაცემულიყო. სამეგრელოს ადმინისტრაციის სისუსტეს აქვს თავისი მიზეზებიც. მის სათავეში უმთავრესად მასწავლებლობაა მოქცეული. საერთოდ ცნობილია, რომ სოფლის მასწავლებლები სუსტი ნების ხალხია, ინიციატივის უნარს მოკლებული. სამეგრელოს მთავრობაც ასეთი უუნარო იყო და არის დღესაც. ის ვერ ამჩნევს, რომ მარტო მილიციით არ შეიძლება მთელ მხარეში წესიერების დამყარება. მართალია, სამეგრელოს მილიციამ ბევრი რამ გააკეთა რევოლიუციის საკეთილდღეოთ, რაც აუცილებლად აღსანიშნავია ამ დამშეულ მებრძოლთ, მაგრამ ესენი მარტო ვერას გახდებიან სამეგრელოს დიდ ტერიტორიაზე. თუ სამეგრელოს ყველა თვალსაჩინო ცენტრ. არ ჩააყენეს 50—100 რაზმელი, სამეგრელო მუდამ დასამშვიდებელი იქნება. მომხდარ ამბებით თავბრუდასხმული და დაბნეული მეგრელი გლეხობა ადვილი გადასაცდენია დღევანდელ გზიდან. თუ ეს ასე მოხდა, მაშინ სამეგრელო მრავალ მეომრებს მისცემს ჩვენს სამშობლოს. მართალია, ამას დიდი ხარჯები დასჭირდება, მაგრამ ანარქიასთან საბრძოლველად ჯარების გადაყვან-გადმოყვანაც დიდ ხარჯებს იწვევს. ამ მიზნით, რაც ხარჯები ჯერ ჯერობით წავიდა, იგი თავის დროზე რაზმების შედგენისა და შენახვისათვის მოეხმარათ, ჩვენ მომხდარ ამბების მოწმენი არ ვიქნებოდით. პირიქით, დღეს დარცხვენილი მეგრელები ერთ-ერთი მებრძოლთაგანი იქნებოდენ გარეშე მტერთან.

ეს არის მოთხოვნილება მომენტის, ეს არის მოთხოვნილება სამეგრელოს გლეხობისაც. დააჩქარეთ ეს და გასწორდება სამეგრელო, ფეხზე დადგება იგი.

არ. ფანცულაია.

საადგილ-მამულო რეფორმა

როგორც ვიცით, მიწის საკითხის მოსაგვარებლათ უმთავრესი ნაბიჯი უკვე გადადგმულია. ადგილ-მამულის კონფისკაცია დაწყებულია და რამდენიმე თვის განმავლობაში, თუ სულ არა, ცოტა გამოკლებით მაინც, კერძო პირთა და მემამულეთა მფლობელობა კომიტეტების ხელში გადავა და მთელი ხალხის კუთვნილებათ გახდება. მაგრამ ეს ცოტაა. ეს ერთი ეტაპია აგრარულ საკითხისა. მიწის მუშა მარტო მემამულეების ადგილებს როდი შესცქეროდა; ის უკმაყოფილო იყო იმითაც, რომ მის მეზობელს ზოგიერთ გლეხს მეტი მიწა ჰქონდა და აქვს. ის მუდამ თხოულობდა და მოითხოვს „მიწა სულზე გაიყოს“. ამ მოვლენას შეხვდებით, როგორც მესაკუთრეების მამულებში, ისე სახელმწიფო სოფლებში.

არა ნაკლებ აღონებს მიწის მუშას ნაკვეთების არევ-დარევა. რამდენათ შემავიწროვებელია ეს პირობა მეურნეობაში აშკარა არის. პრუსიის აგრარულ კანონში, XIX საუკუნეს გამოცემულში, ამ გარემოებას სათანადო ყურადღება ჰქონდა მიქცეული, გენერალურ კომისიებს (ჩვენებურ საადგილ-მამულო კომიტეტების მაგვარი) ნაჩვენები ჰქონდათ აუცილებლათ მოეხდინათ ნაკვეთების გადაცვლა და ცდილიყვნენ, რაც შეიძლებოდა ერთ ადგილას ჰქონოდა მომუშავეს მიწები. ჩამოთვლილი პირობები ბევრ უკმაყოფილებას ჰბადებდა ჩვენს ხალხში. ბევრი იყო ჩხუბი და ხოცვა-ჟლეტა, როგორც მიჯნების გარშემო, აგრეთვე მიწების უთანასწორო ხმარებაზე. ამას ჰყვებოდა საჩივრები სხვადასხვა დაწესებულებებში, ხარჯები, დროს კარგვა და სხ. ყველა გრძნობდა, რომ ასე ცხოვრება ყოვლად შეუძლებელი იყო. ყველას ესმოდა, რომ ამნაირი არევ-დარევა არის ერთი მიზეზთაგანი მეურნეობის შეფერხებისა და ხალხის სიღატაკისა.

მართლაც და, როგორ ავხსნათ, რომ რამდენათაც მდიდარია ჩვენი ბუნება, იმდენათ სიღარიბეში იღრჩვებიან მცხოვრებნი.

თუ ოდესმე იყო საჭირო ამ მიზეზების თავიდან აშორება, მით უმეტეს დღეს უნდა ვიფიქროთ ამაზე, როდესაც ჩვენ ერი გუბერნიის ფარგლებში მოვემწყვდიეთ, და რაც მეტ სამეურნეო ნაყოფს შევქმნით ადგილობრივ, მით ნაკლებ ვიქნებით დამოკიდებული სხვა ქვეყნებიდან.

საადგილ მამულო კომიტეტებმა უნდა დაუყონებლივ დაიწყონ მუშაობა მოყვანილ პირობების შესაცვლელათ, რისთვისაც საჭიროა პირველ ყოვლისა მიწის გადაყოფა, განაწილება და თანაბრათ ხმარების დაწესება, მაგრამ ისე კი, რომ ამას მოჰყვეს მეურნეობის განვითარება და აყვავება; ეს კი შესაძლებელია თუ მიწის მუშა დარწმუნებული იქნება, რომ მიზომილ მამულში მას არავინ შეედავება და ნაოფლარი არ დაეკარგება. მაშინ ის ეცდება გაასუფთაოს და გააპოხიეროს მიწ; და ეს კი, ჩვენის აზრით, უმთავრესი პირობაა იმისთვის, რომ მეურნეობა ამაღლდეს და ჩვენი კუთხის ეკონომიური პირობები ცოტათი მაინც გაუმჯობესდეს.

ივ მესხი.

სამტრედიის რაიონში მამულების ჩამომრთმევი კომისია უკვე შეუდგა 16 მაისიდან მიწების ჩამორთმევას. ჯერ-ჯერობით კომისიის ენერგიული მუშაობით ჩამოერთვა მამულები, შემდეგ მემამულეთ: ავქსენტი ნაკაშიძეს (ს. იანეთში) 143 დესეტინა, ჭეიშვილს და ჯანელიძეს 16 დეს., პავლე ჩხეიძეს (სოფ. ეწერ-ბაშში) 18 დეს., ქუთაისის სათავად-აზნაურო და თფილისის სახელმწიფო საადგილ-მამულო ბანკს 787-დეს.

ჯერ ჯერობით კომისიას არავითარი ექსცესები არ შეხვედრია, თუმცა მემამულენი აქტებზე ხელს არ აწერენ, მაგრამ ეს საქმის წინმსვლელობას ხელს ვერ შეუშლის.

ფოსტა-ტელეგრაფის მუშაკებს

ამხანაგებო, ფოსტა-ტელეგრაფის მუშაკებო! რევოლიუციის მოხდენაში და მის განმტკიცებაში ჩვენ უკანასკნელი როლი არ გვრგებია, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ კერძო შემთხვევებს,—ნაყოფს ჩვენი პოლიტიკური მოუმწიფებლობისას. ჩვენ ავიტანეთ უსაშინელესი კრიზისი, როგორც მუშაობის აუტანელი პირობებით, ისე ხელ-ფასის სიმცირით. სამაგიეროსაც გვიხდიდენ ამ ბოლო დროს. მოსამსახურეების შტატი მაქსიმუმამდე აიყვანეს და ხელფასიც იმდენათ გაადიდეს, რომ სახელმწიფო დეფიციტს ღებულობს ჩვენით. ხალხი უკმაყოფილოა ჩვენი უსაქმობით, მაგრამ მიუხედავათ ყველა ამაებისა, მთავრობა ჩვენ არც კი გვისაყვედურებდა, იმიტომ კი არა, რომ ყველაფერი რიგზე იყო, ან ჩვენი ეშინოდა. ის პატიოსან ანგარიშს უწევდა როგორც წარსულს, ისე ბევრი ჩვენი ამხანაგების ღვაწლს. ყოველ შემთხვევაში, ჩვენ მეტი გვმართებს მთავრობის, ვიხემ მას ჩვენი.

თუ რა განსაცდელშია დღეს ჩვენი რესპუბლიკა და სამშობლო, ეს ყველამ უწყის. აი ასეთ დროს ჩვენ გვიხდება „სიეზდის“ მოწვევა 20 ივნისისთვის. ამ „სიეზდს“ შეუძლია წაუშლელი დაღი დაასვას ჩვენ ცხოვრებას, შეუძლია ჩვენი შეცდომების გამოსყიდვაც.

ამხანაგებო! დამოუკიდებელი საქართველოს ნორჩი რესპუბლიკა მოითხოვს ჩვენგან დასტურს და ზურგის გამაგრებას ამ „სიეზდით“. შევეცადოთ პირნათლათ შევასრულოთ ჩვენი მოვალეობა. მივმართოთ და დახმარებას გაგვიწევენ არჩევნებში ადგილობრივი სოც.-დემოკრატ. (მენშევიკების) პარტიული ორგანიზაციები.

მორზისტ.

სოც.-დემ. პარტიაში

თფილისი. 29 მაისს შესდგა პირველ რაიონის კოლექტივის და მცირე კოლექტივის წევრთა კრება. ამხ. ბახტაძემ გააკეთა მოხსენება მიმდინარე მომენტზე (საქართველოს დამოუკიდებლობა). შემდეგ ამხ. გნოევოი აღნიშნავს: რუსეთი იღვიძებს, გენერალი ბრუსილოვი „რესპუბლიკანელიაო“ და ისევ რუსეთიდან უნდა მოელოდეთ შველას... წინააღმდეგ შემთხვევაში უკრაინის ბედი მოგველითო; გერმანიის ორიენტაცია — ეს რევოლიუციის ღალატიაო,—დაამთავრა თავისი სიტყვა მან. ამხ. ვიქტორ ნინუა ემხრობა გნოევოის და დასძენს: გერმანია გარანტიას არ იძლევა, ოსმალეთს რუსეთი სჯობსო. დანარჩენი ამხანაგები აღნიშნავენ, რომ დღეს, როდესაც მტერმა ყელში ხელი წაგვავლო და ჩვენს დახრჩობას ლამობს—მეტია იმის მტკიცება, თუ ვინ ვის სჯობს, ან ვინ მოგვეშველება ხვალ. საჭიროა ნათლათ ვიცოდეთ ჩვენი კრიტიკული მდგომარეობიდან გამოსავალი გზა. ამხ. ბახტაძემ შესაფერი პასუხი მისცა ორატორებს და შემკითხველებს. დღეს ჩვენ განმარტოვებული დავრჩით. თუ ჩვენ ვერ ვიგარგებთ, ვერ ვიბრძოლებთ და წინააღმდეგობას არ გაუწევთ შემოსეულ მტერს, ჩვენ განადგურება მოგველის. ჩვენ არ ვიცით როდის მოგვევლინება საშველათ „რესპუბლიკანელი“ ბრუსილოვი,—„სანამ პეტრე მოვიდოდეს, პავლეს ტყავს გააძრობენო“. ეს კი ცხადია, რომ დღეს ჩვენ წინ დგას ვილჰელმი და სულთანიო...

მომენტის შესახებ მიღებულ იქნა ამხ. ბახტაძის მიერ წარმოდგენილი რეზოლიუცია: მოვისმინეთ რა მოხსენება საქართველოს დამოუკიდებლათ გამოცხადების შესახებ, რომელიც გამოწვეულია საქართველოს განსაკუთრებულ მდგომარეობით, კრება ადგენს: მთელი ჩვენი ძალღონით მხარს ვუჭერთ ამ აქტს, ამასთანავე კრება სცნობს საჭიროთ გააცნოს ფართე მასსას ამ აქტის მნიშვნელობა და მისი გამომწვევი მიზეზები.

მდივანი ფოფხაძე.

თფილისი. 30 მაისს შესდგა მეორე რაიონის კოლექტივის ს. დ. მ. პარტიის წევრთა კრება. მომენტის შესახებ მოხსენებას აკეთებს ამხ. მინ. ტოროშელიძე. აზრთა გაცვლა-გამოცვლის შემდეგ კრება ადგენს: თუ ვინიცობაა ოსმალეთის ჯარმა საქართველოს რესპუბლიკის ტერიტორია გადმოლახეს, სასტიკი წინააღმდეგობა გაუწიონ და მით დაიცვან მთელი მხარე და ქალაქი მტრის შემოსევისაგან.

სამხედრო საზოგ. ორგან. ქონების შესახებ მოხსენებას აკეთებს ამხ. მ. რუსია, ის მოუწოდებს ამხანაგებს, რათა მეორე რაიონმა დახმარება გაუწიოს ზემოხსენებულ დაწესებულებას, შეეცადოს ამ რაიონში არსებულ სხვადასხვა დემოკრატიულ დაწესებულებებს გაუნაწილოს ის საქონელი, რომელიც ამ ჟამად იქ მოიპოვება და საიმედო პირებისა და ამხანაგების მცველებათ დაყენებით დაიცვან ეს ქონება მტრისა და ავაზაკების მიერ თავდასხმისაგანო. მოხსენება მიღებულ იქნა მხედველობაში. მიტინგების შესახებ კრება ადგენს, რომ ხალხი საკმაოდ გაერკვეს მომენტის საკითხში ადგილი არ ჰქონდეს ათასგვარ პროვოკაციულ ხმებს, საჭიროა ყველა ფაბრიკა-ქარხნებში და აგრეთვე უბნებშიაც კი იმართებოდეს კრებები და მიტინგები, სადაც ჩვენი მოწინავე ამხანაგები შესძლებენ პროვოკატორების მიერ გავრცელებულ ხმების გაფანტვას. გადაწყდა მიიღონ ენერგიული ზომები ამ დადგენილების დაუყონებლივ სისრულეში მოსაყვანათ. საწევრო გადასახადის შესახებ კრება [illegible] ზოგიერთ ჩვენ ამხანაგებს მივიწყებული აქვს თვიური სავალდებულო გადასახადის შემოტანა, მიეცეს ასეთ ამხანაგ. წინადადება შემოიტანონ ხვედრი ფულები. დაევალოს მცირე რაიონებს მიიღონ ენერგიული ზომები წევრების მიერ გადაუხდელი ფულების დროზე შეგროვებას ხელი შეუწყონ და ახლო მომავალში კოლექტივში წარმოადგინონ.

კითხვა სალამოს კურსების მოწყობის შესახებ მოხსნილ იქნა დღის წესრიგიდან.

თფილისის მუშათა და ჯარისკაცთა აღმასრულებელ კომ. არსებულ კულტურულ-განმანათლებელ განყოფილების განცხადების შესახებ, რომ სახალხო უნივერსიტეტში მუშათა კლასი ნაკლებათ ესწრება ლექციებსო. კრება ადგენს ეთხოვოს ამხანაგ მუშებს ჩაეწერონ სახალხო უნივერსიტეტში და სისტემატიურად დაესწრონ ლექციების კითხვას.

თფილისის კომიტეტის თხოვნა, რომ ყოველივე მოვლენა რაიონის ცხოვრებიდან, აგრეთვე კოლექტ. დადგენილებებიც კი მომენტის შესახებ ეცნობოდეს ამ უკანასკნელსო, მიღებულ იქნა მხედველობაში.

თედ. ხუხუნაიშვილი.

მუშათა შორის

ნოვოროსია. 12 აპრილს მოხდა ადგილობრივი რკინის გზის სახელოსნოს მუშათა საერთო კრება. კრების ინიციატორი მუშათაგანი აკეთებს ვრცელ მოხსენებას მიმდინარე მომენტის შესახებ და კერძოთ უკრაინის ფრონტის სამხედრო ვითარებაზე, ორატორი გზადაგზა კონკრეტიული საბუთებით ამტკიცებს საბჭოთა ჯარის საბედისწერო მდგომარეობას. უკანასკნელთა კარნილოვის ჯარის მიერ სასტიკათ დამარცხებას, საგარეო ომის გაუთავებლობას და მისგან გამომდინარე ნემეცთა ჯარების რუსეთის შუაგულში შემოჭრას, იაპონელების მიერ ვლადივოსტოკის აღებას, ავსტრია-უკრაინელებისაგან ოდესის, ჯარისკაცთა ფიზიკურად და სულიერად მოღლას, იარაღებისა და ტყვიების უქონლობას, საწარმოო ძალთა დაცემას, სასურსათო და ფინანსურ კრიზის, სატრანსპორტო საქმის აწეწ-დაწეწას, და სახელმწიფო აპარატის მოშლას. ყველა ეს ერთად აღებულიო, ამბობს ორატორი, წარღვნას უქადის რუსეთსა და რევოლიუციით მონაპოვარ თავისუფლებასო. ასეთ სამოქალაქო ომის ორომ-ტრიალში იშლება დემოკრატიის ფრონტი, ჩნდება შიშილი, გულგატეხილობა, ამით ეცემა რევოლიუცია და იმარჯვებს კონტრ-რევოლიუციაო. წითელი არმიის შედგენა თანახმად სახალხო საბჭოს კომისრების დეკრეტისა, რომელიც ათ მილიარდ მანეთამდე ჯდება წელიწადში, ვერ შესძლებს რუსეთის ეკონომიური ცხოვრება ერთის მხრით, და მეორეთი,—ასეთი ჯარი უფრო პიროვნების გაღმერთებას დაისახავს მიზნად, ვინემ რევოლიუციისა და ქვეყნის დაცვასო. როგორც ასეთი უნდა გაუქმდეს წითელი არმია და მასთან დაკავშირებული ყაზარმული ცხოვრება და მის ნაცვლად მოხდეს სახალხო შეიარაღებაო. დამფუძნებელი კრების მოწვევა მ. და ჯ. დ. ს. ხელახლად არჩევა ოთხ ფორმულიანი საარჩევნო პრინციპის თანახმად, სტოკჰოლმის კონფერენციის მოწვევის საშუალებით ევროპის პროლეტარიატთან შეთანხმებული მოქმედება,—აი რას უკარნახებს აწმყო რუსეთის მუშათა კლასსო.

ამ სიტყვებმა მუშებზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა. მწყობრი ტაშისცემით დააჯილდოვეს ორატორი; კრება განაგრძოა 13 აპრილს საღამოს, რომელსაც დაესწრენ რევოლიუციონური და სოციალისტური ორგანიზაციის წარმომადგენლები, კრების გახსნისას პირველი სიტყვა ეთმობა სახელოსნოს მუშას, რომელიც ხაზგასმით აღნიშნავს სამოქალაქო ომის დამღუპველობას და საჭიროთ ალიარებს მის პირველად გამომწვევ მხარეთა აღმოჩენას. რიგის თანახმად სიტყვა ეთმობა მ. და ჯ. აღმ. კომიტ. დამ. (მიმართულებით ბოლშევიკი), რომელიც სიტყვის შესავალს მუშების ადრესზე მისალმებით იწყებს, ის სიხარულს გამოსთქვამს ერთის მხრით იმაში, რომ მუშები თვით ერკვევიან ცხოვრების რთულ პირობებში, რომ იხინი ხედავენ იმ უბედურებას, რომელიც გარშემორტყმია იმპერიალისტური ომით დალეწილ რუსეთის ერის სხეულს, მაგრამ, სამწუხაროთ, ზოგი მუშების მახეილი და შორსმჭვრეტელი თვალები ვერ ხედვენ ახლოს შიგნით იმ ბაცილებს კალედინ-კორნილოვს, ბიჩბარჯის სახით, რომლებიც არა ნაკლებ განადგურებელ როლს თამაშობენ რუსეთის ერის ავადმყოფ სხეულში, გარედგან მოსულ იმპერიალიზმის ბაცილებთან შედარებით: პირველ ყოვლისა რუსეთი შინაგან ოპერაციას საჭიროებს, შინაგან მორჩენას და განთავისუფლებას კადეტურ კონტრ-რევოლიუციონური კიბოს ამოჭრით, რომელიც შეუბრალებლათ ღრღნის და ანადგურებს რუსეთის სოციალისტური ერის გულსა და ფილტვებს და შემდეგ კი კანსო. მაგრამ ასე არ აზროვნებს ზოგიერთი ამხანაგები. სწორედ ამით [illegible] მათი მსოფლმხედველობის სუსტი მხარე [illegible] კლასთა ბრძოლის [illegible]. [illegible] კანისა და ტყავის შეელა [illegible] მაშინ, როცა სხეული შინიდან იშლება და საჭიროებს შველას. ამაზეა [illegible].

თავის დამკარგველი, თმას დასტიროდა, გაუმარჯოს სამოქალაქო ომს, სიკვდილი და სასაფლაო კონტრ-რევოლიუციონერებსო. ასე დაათავა ორატორმა თავისი „რეჩი“ და განშორდა ტრიბუნას. მუშებიდან ისმის ხმა: ძირს სამოქალაქო ომი, რევოლიუციონური დემოკრატიის მესაფლავე სამოქალაქო ომი არსებითად კონტრ-რევოლიუციაა და სხვადასხვა. ოვაციებსა და მქუხარე ტაშის ცემას შეჩვეულ ბალშევიკს პროტესტ-საყვედურებში უხდება სიტყვის დათავება. ტრიბუნაზე ადის საქარხნო კომიტეტის წევრი, რომელიც მუშებს მუქარით შეზავებულ სიტყვებით მოუწოდებს მხარი დაუჭირონ სამოქალაქო ომს, რომელიც სჭედს საქვეყნო ბედნიერებასო. „ძირს“—გაიძახის კრება, ეს ათი ათასჯერ გადაღეჭილი ფრაზაა, ახალი თქვი, თუ შეგიძლია რამეო; თავმჯდომარე აწყნარებს კრებას, ორატორი უპასუხებს მუშებს, რომ ახალი და მოსაწონარი ჯერ არაფერი გვაქვს ხელში, ახალი და მრავალფეროვანი მაშინ იქნება ჩვენი ცხოვრება, როცა ბურჟუაზია და მასთან თანამშრომელი ცრუ სოციალისტები განადგურდებიანო. ერთი მუშა [illegible] შეკითხვით მიმართავს ორატორს: თუ ჯარის-კაცის სიცოცხლე გერმანიის ფრონტზე ძვირად ღირდა, რატომ გაიფუდა ის ყუბანის ფრონტზეო? როცა თქვენ მიერ ბრესტში რუსეთის სამარცხვინო და სასიკვდილო ზავზე ხელის მოწერას ჯარის დასვენების საჭიროებით ამართლებთ, ვისი ჯარი გყავთ მხედველობაში დასასვენებლათ—მტრების თუ ჩვენიო? და თუ ჩვენი, რატომ არ სპობთ სამოქალაქო ომს, ურომლისოდაც ჯარის დასვენება შეუძლებელია, რატომ გარეკეთ და დაფანტეთ დამფუძნებელი კრება, რომლის სასწრაფო მოწვევის სახელით ძირს დაუცით დროებით მთავრობა? რატომ დაშალეთ და გაფანტეთ სრულიად რუსეთის რევოლიუციონური ქალაქის საბჭოები? რათ ხურავთ სოციალისტურ გაზეთებს და აბუყრებთ ციმბირიდან და კატორღიდან დაბრუნებულ სოციალისტებს და ნაცვლათ ანთავისუფლებთ ყოფილ პოლიციელებს და „ოხრანკის“ ცნობილ წევრებსო? რით განირჩევა ამ მხრივ ბალშევიკებისა და ტრეპოვ-სტოლიპინის პოლიტიკა?“ გთხოვთ მიპასუხოთ ამაზეო, დასძენს სიტყვის დასასრულს მუშა. ორატორი საპასუხო სიტყვაში აცხადებს, რომ ყველა ეს თქვენი და თქვენნაირი მუშების საკითხი დღეოთ მოხდა, ქალაქის საბჭოები და დამფუძნებელი კრება იმიტომ დავშალეთ, რომ ისინი არ გამოდგებოდენ სოციალისტური შენობის საფუძვლათო. ისმის გამოძახილი მუშებიდგან: სადაა თქვენი მკვდრად შობილი სოციალიზმის ან საფუძველი ან სახურავი დაგვანახვე ერთიო. თქვენ კითხვას უყვლით ახლოს და სხვა. ორატორს გული მისდის და სტოვებს ტრიბუნას. გამოჩნდა ტრიბუნაზე დევნილი სოციალისტი მენშევიკი მეორე სახელმწიფო დუმის ყოფილი დეპუტატი იზმაილოვი, 12 წლის კატორღელი. მის დანახვას მუშები ხანგრძლივი ტაშით ეგებებიან, კვლავ სიწყნარე: მაშინ როცა გარს შემოგვრტყმია, ამბობს ორატორი მთელი ქვეყნის ყაჩაღები და თანამედროვე ტეხნიკის უკანასკნელი სიტყვის თანახმად განვითარებულ იარაღებით სცემენ და ანგრევენ ჩვენი რუსეთის შენობის კედლებს, რომლის ნანგრევს ქვეშ მოქცევა მთელი სხვებზე უფრო მეტათ პროლეტარიატს, როცა უკანასკნელის რეალური ძალა უმნიშვნელოა შედარებით მის შეგნით მოწინააღმდეგე მტრის ფაქტიურ ძალასთან, სამოქალაქო ომი მუშათა მტრების სამეჯლისო დღესასწაულია, მასში გარდა მონობის უღლისა ყველაფერს კარგავს მუშათა კლასი და ყველაფერს იძენს მტრებიო.

მიმართავს ორატორი მსმენელებს: თქვენმა მკერდში უნდა ზრდიდეთ და ანვითარებდეთ ენერგიას, გამბედაობას, თავგამოდებას, მებრძოლ სულს და ორგანიზატორულ ნიჭსო, რომ წამხდარ საქმეს კიდევ ეშველოს რამე, საჭიროა სამოქალაქო ომის მსწრაფლ ლიკვიდაცია მშვიდობიანი მოლაპარაკებით, რომელმაც გააპო რევოლიუციონური დემოკრატიის ფრონტი რომელმაც შედეგათ მოგვცა არა თავისუფლება და სოციალიზმი, არამედ—ურიცხვი სასაფლაოები ქვეყნის სისხლის ტბებით. დამფუძნებელი კრების მოწვევა გააერთიანებს დემოკრატიის ფრონტს, ნორმალურ კალაპოტში ჩააგდებს სახელმწიფო ცხოვრებას და იმ მხრით მიმართავს მთელი ქვეყნის რეალურ ძალას, საითაც გვიკარნახებს ჩვენი არსებობის ახლობელი და შორეული მიზანი და საიდანაც ნამდვილი საფრთხე მოგველის ჩვენო.

შემოიტანეს ორი რეზოლიუცია: 1.—რეზოლიუცია, სადაც დამფუძნებელი კრება, სტოკჰოლმის კონფერენცია, საბჭოს ხელახალი არჩევნები, საყოველთაო სახალხო შეიარაღება; და მეორე შეხმული სამოქალაქო ომი, საბჭოს [illegible] წითელი არმია და [illegible] შემადგენლობაში სახალხო საბჭოს კომისრებისათვის [illegible]. ამ რეზოლიუციამ [illegible] ხმა ძლივს მოიპოვა 1500 მუშაში. ერთხმათ გაიარა მეორე რეზოლიუცია, სადაც ნათქვამია [illegible] დაუყონებლივ მოწვევა, სამოქალაქო ომის ლიკვიდაცია, მ. და ჯ. კ. დ. ს. არჩევა ოთხ ფორმულიანი დებულების ნიადაგზე, შავი ზღვის გუბერნიის „სიეზდის“ საშვალებით ერობის შექმნა საკანონმდებლო ფუნქციების გადაცემით, ზემოხსენებულ ფარგლებში საყოველთაო შეიარაღება ნაცვლათ წითელი არმიისა, სტოკჰოლმის კონფერენციის მოწვევა ღამის 12 საათზე კრება მარსელიოზის გალობით იშლება.

საქმე ამით როდის გათავდა, თავიანთი დამარცხება ბალშევიკებმა იმ წამსვე ცენტროფლოტს აცნობეს და სთხოვეს შველა. უკანასკნელმა ყურად იღო ვედრებანი ბალშევიკების და უმავთულო დეპეშით სევასტოპოლიდან დახვრეტით დაემუქრა მუშებს, თუ უკანასკნელნი უკან არ წაიღებდენი რეზოლიუციას და ნაცვლათ არ მიიღებდა ბალშევიკებისას, ამის შემდეგ ბალშევიკებმა დანიშნეს 15 აპრილს იმავე დარგის მუშათა კრება, რომელზედაც ბალშევიკები შეიარაღებული მეზღვაურებით მხარ დამშვენებული მოვიდნენ, კრების გახსნისა მეზღვაური მუქარით შეზავებული სიტყვებით კიცხავს მუშების პოზიციას. კატეგორიულათ მოითხოვს მუშებისაგან მისცენ მეზღვაურებს რეზოლიუციის ავტორი, და მასთან იზმაილოვი, ზელენია (ორი უკანასკნელი არ იყო კრებაზე) სამარცხვინო სიჩუმე არსაიდან პასუხი, (რა თქმა უნდა, იარაღის შიშით). მეზღვაური განმეორებით ეკითხება კრებას: აუხსნან რას ნიშნავს სიჩუმე: თანხმობას თუ უარყოფას. კრებას გულიდან მოისმის ხმა: მოგვეცით უფლება გიპასუხოთ.

ნებას გაძლევთ დაიკავო ტრიბუნა, უპასუხებს თავმჯდომარე, ამის შემდეგ რკინის რწმენით და მოქალაქობრივი გამბედაობით შეიარაღებული მოხუცებულათ ადის ტრიბუნაზე და თავის პირველ სიტყვაში გმირული გამოკვეთილობით აღნიშნავს, რომ ეს სხვა-თა თავისუფალი ტრიბუნა თავისუფალ რუსეთში სალოჩინებელია ჩემთვისო, მაგრამ არა უშავს, გაქრება ხორცი, დარჩება რწმენაო. არ იფიქროთო, მიმართავს ორატორი მეზღვაურებს და ბალშევიკებს, პატიებას ვითხოვდე არა და არა. ჯერ ასე არ დავცემულვარ არც დავეცემი, მთელ დედამიწის ზურგზე ვერ მოსძებნით ისეთ კაცს, რომელსაც სიცოცხლე ჩემზე მეტათ უყვარდეს, სიცოცხლის ღირებულებას ჩემზე მეტათ აფასებდეს, მაგრამ თავის დამცირებით ნაყიდ სიცოცხლეს ათასჯერ სიკვდილი მირჩევნია. რწმენა სიცოცხლის გვირგვინიაო, განაგრძობს ორატორი და ის, ვინც იმას უარყოფს იმ მოსაზრებით, რომ სიცოცხლე შეინარჩუნოს, პატიოსან მკვდრებ აც შორდება და აღარც ცოცხლებში ურევიაო. (ტაში). რეზოლიუციის ავტორი მე ვარ, ის ჩემი მსოფლმხედველობის კონკრეტიული ზომა-საშვალებაა, აწმყო ობიექტიურ პირობების ნაკარნახევი რევოლიუციის და ქვეყნის საშველათო. როგორც ასეთს, მას მე ვერავინ ვერ გადამათქმევინებს რა რიგ ზომასაც არ უნდა მიმართონ, დაათავა ორატორმა ის იქვე იქნა შეპყრობილი, რეზოლიუცია უკან წაიღებინეს მუშებს იმის შიშით, რომ ყუბანის ფრონტიდან ჯარს ჩამოვიყვანთ და ქალაქს გავანადგურებთო. დაჭერილი მუშა ხუთი დღის შემდეგ ურთიერთ პასუხისმგებლობით გაანთავისუფლეს. ასე იარაღით აღრჩობენ მუშათა თავისუფალ რწმენას მსგავსათ ყოფილ ჟანდარმებისა, მაგრამ ბალშევიკებს ავიწყდებათ ის ჭეშმარიტება, რომ ერის რწმენა და ნება უფრო ძლიერია, ვინემ ხიშტი, რომ ხიშტის გამარჯვება დროებითია და რწმენის და ნების მუდმივი.

სამსონ ჯაში.

ტყვეს ნაამბობი

25 მაის, სასურსათო ავტო-ტრანსპორტის ავტომობილებით კავკავიდან ჩამოვიდნენ 15 ქართველი ტყვე ჯარისკაცები ავსტრიიდან, რომლებსაც უსარგებლიათ რუსეთის ფრონტის დარღვევით და გამოქცეულან. ერთმა ტყვე ჯარის კაცმა შემდეგი გვიამბო: ავსტრიაში ერთ მშვენიერ დღეს, როდესაც ჩვენ, ტყვე ჯარის-კაცები, რკინის-გზაზე ვმუშაობდით, ერთმა ქართველმა სტუდენტმა (ისიც ტყვე იყო) მოგვიტანა შვეიცარიის გაზეთი და წაგვიკითხა რუსეთის რევოლიუციის ამბავი, რასაც დიდის აღტაცებით მივეგებეთ და ჩვენს სიხარულს საზღვარი აღარ ჰქონდა.

სამუშაოდან დავბრუნდით, ათ-თხუთმეტ კაცს თითო მცველი გამოგვატანეს და ჩვენს ბინაზე მივედით. მივიწვიეთ ჩვენი ნაცნობი სტუდენტი, სადაც მოვახდინეთ პატარა კრება. სტუდენტმა აგვიხსნა და გაგვითვალისწინა, თუ რა სარგებლობა მოაქვს რევოლიუციას მუშათა კლასისათვის. აქვე ის შეგვპირდა ყოველ დღე მოსვლა და რევოლიუციაზე საუბარი, რომელიც მართლაც ცდილობდა და გვიხსნიდა რევოლიუციის მნიშვნელობას რუსეთში.

პირველ ხანებში ავსტრიაში გაფაციცებით ადევნებდენ თვალყურს რუსეთის რევოლიუციას. რამდენიც დრო გადიოდა, რამდენათაც რევოლიუცია ძალას იკრებდა, იმდენათ ავსტრია შიშში ვარდებოდა და რაღაცას მოელოდა. როდესაც კერენსკის მთავრობა შეიქმნა და შეუდგა საომარ ძალის გაძლიერებას, ავსტრია შიშის ალმა მოიცვა და ფიქრობდენ, რომ თუ რუსეთის ყველა რევოლიუციონური ძალა შეერთდა და ჩვენსკენ წამოვიდა, ჩვენ დავმარცხდებითო.

მართლაც, დიდი ხანი არ გასულა, რომ კერენსკის შეტევა იქ გაზეთებით გავიგეთ. ეხლა ავსტრია უარესმა შიშმა შეიპყრო და ყველა ფიქრობდა, რომ რუსეთი გაიმარჯვებსო, მაგრამ გამარჯვება რუსეთს აღარ დასცალდა და ავსტრიის შიში სიხარულათ გადაიქცა.

ერთ დღეს ჩვენმა სტუდენტმა ჩვეულებისამებრ მოგვიტანა გაზეთი და გვამცნო კერენსკის მთავრობის ჩამოგდება და ლენინის პეტროგრადში გაბატონება. ამის შემდეგ ავსტრიაში შიში სიხარულათ შეიცვალა და თუ ამდენ ხანს ავსტრია რუსეთის რევოლიუციას დიდის დაკვირვებით უყურებდა, დღეს მასზედ ფიქრიც აღარ ქონდა, თუ კი ამდენ ხანს კერენსკის მთავრობა შეტევას ამზადებდა და ასტრო-გერმანიის სალდათები რუსეთის სალდათებს ფრონტზე უმეგობრდებოდა, ლენინის გამოსვლის შემდეგ თვით ავსტრო-გერმანიამ დაიწყეს შეტევა, და რუსეთის სალდათები კი ფრონტზე უმეგობრდებოდენ. ასეთი იყო პირველი და უკანასკნელი ხანები რუსეთის რევოლიუციის ავსტრიაში.

ჩვენც რუსეთის ფრონტის დაშლით ვისარგებლეთ და გამოვიქეცითო.

გ. სერგეთელი.

პროვინცია

ხოფ. იანეთი (ქუთაის). 13 აპრილს შესდგა სოფელ იანეთის მომხმარებელ საზოგადოება „ლამპარის“ წევრთა წლიური კრება. დღიური კითხვები იყო: წლიური ანგარიში, დივიდენდის განაწილება, პაის გადიდება, არჩევნები გამგეობის და სარევიზიო კომისიის. პირველი კითხვის შესახებ მოხსენებას აკეთებს ამხ. ა. ჩილ[illegible]. გამოირკვა: დღიდან დაარსებისა [illegible] 231 წევრი. შემოსულა საპაიო და საწევრო 2.270 მან. 50 კაპ. ერთი წლის და ორი თვის განმავლობაში გადაუტრიალებია 42.377 მ.ნ. და 37 კაპ., რომელსაც მოუტანია ყოველივე ხარჯების გარდა 3950 მან. და 23 კაპ., გასული წლის მოგება 509 მან. 72 კაპ., სულ—4459 მან. 95 კ. მოხსენებით კრება კმაყოფილი რჩება და ანგარიშებს ღებულობს, რასაც ადასტურებს სარევიზიო კომისია. დივიდენდი განაწილებულ იქნა შემდეგ ნაირათ: დაარსებიდან პირველ 32 წევრს შეუსრულდა სამი პაი, დანარჩენებს კი ორი. სათადარიგო თანხისთვის გადიდება 200 მან., თავდაცვის ფონდისთვის—200 მ, ადგილობრივ სკოლას—100 მ., გამგეობას—1,000 მ., ნოქარს—200 მ., დანარჩენი 179 მ. 95 კ. განაწილებულ იქნა ხუთ ღარიბის ოჯახების დასახმარებლათ. კრებამ დაადგინა სავალდებულოთ ყველა წევრებისათვის შეიძინოს თანასწორათ მესამე პაი. გამგეობაში არჩეულ იქნენ ფოკა ცქვიტინიძე, სერაპ. კეკელიძე და ეფრემ თოდრია; სარევიზიო კომისიაში—პიმენ ბერიძე, არჩილ კეკელიძე, კ. მგალობლიშვილი.

არ შემიძლია უყურადღებოთ დავტოვო ზოგიერთ რეაქციონერ წევრთა საქციელი, რომლებიც ყოველივე კულტურულ დაწესებულების წინააღმდეგ ილაშქრებენ და უნდათ სახელი გაუტეხონ მას. ნაცვლად დახმარებისა, მათ გაავრცელეს ჭორები, თითქოს გამგეობას განზრახ არ ეანგარიშებინოს კოოპერატივი და საქმე ცუდათ ყოფილიყოს. ანგარიშების შედგენა მართალია ცოტათი დაგვიანდა, მაგრამ შემდეგ ყველაფერი გამოირკვა და საზოგადოებაც კმაყოფილი დარჩა.

„გილიოტინა“.

ნოვოროსიისკი. 12 მაისს სევასტოპოლიდან გამოსული ფლოტი ნოვოროსიისკის ნავთსადგურში დგას.

10 მაისს ქალაქზე გადაფრინდა 3 მტრის აეროპლანი. ესროლეს წითელ გვარდიელებმა, მაგრამ ამაოდ.

გერმანელებს დღე-დღეზე მოელიან. მეზღვაურებში დიდი გულგატეხილობაა. მუშათა და ჯარისკაცთა საბჭომ დაადგინა უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე ებრძოლონ გერმანელებს, თუ ისინი შეეცდებიან ქალაქის ხელში ჩაგდებას. ფლოტი კი, ყოველ შემთხვევაში, უვნებლათ უნდა იქნას შენახული როგორც სოციალისტურ რუსეთის საბჭოთა ფედერატიულ რესპუბლიკის ქონებაო. მეზღვაურები არ ეთანხმებიან საბჭოს აზრს ფლოტის შენახვის შესახებ. ამას მით ასაბუთებენ, რომ თუ ფლოტი უვნებლათ ჩაიგდო ხელში მტერმა, მთელ ქვეყანას აიღებსო.

გაერთიანებული სოციალისტური საბჭო თავის გაზეთის ფურცლებზე ამტკიცებს სეპარატიულ გამოსვლების დაუშვებელობას საბჭოს დადგენილების წინააღმდეგ და მოითხოვს პირველ ყოვლისა სამოქალაქო ომის ლიკვიდაციას, ცენტრალურ მთავრობის მოწყობას დამფუძნებელი კრების სახით და შემდეგ მთელი რუსეთის მასშტაბით მტრის წინააღმდეგ შეტევას.

ქალაქში ხურდა ფულის ნაკლებობაა, სახალხო ბანკის მიერ გამოშვებულ ბონებს არავინ არ ღებულობს. ამის გამო ქალაქში სურსათი ნაკლებათ შემოაქვთ.

ხ. ჯ.

ამაშუკეთი (შორ. მაზრა). ნათქვამია, უპატრონო ეკლესიას ეშმაკები დაეპატრონენო. სწორეთ ასეა სოფ. ამაშუკეთის საქმეც. აქ არ არსებობს არავითარი პარტიული თუ კულტურული მუშაობა. აქ გამეფებულია არიან რეაქციონური ელემენტები.

აქ ბევრია ისეთი ვაჟბატონები რომლებიც რაც შეუძლიათ, ხელს უწყობენ რეაქციას დ იძახიან: გაბრიყვებულხართ, რომ პირველი ნომრისთვის მიგიციათ ხმაო. პირველი ნომერი ბურჟუაზიისაა და თავადებისაო. პირველი ნომრის პარტიას უნდა ბატონყმობა დააბრუნოს და თითონ ჯიბეები დაივსონო. ჟორდანია, წერეთელი, ჩხეიძე, ჩხენკელი, და სხვანი თავადებია და ჩვენთვის კარგს არა დროს არ მოინდომებენო...

მათ მოყიდული ყავთ წითელი გვარდია და და იმითი ჩვენ უნდა დაგვიმორჩილონო. არ გაბრიყვდეთ ამხანაგებო, პირველი ნომრის პარტიას არ მიემხროთო, თვარა ჩვენი დაღუპვა მაგათ მეტს არავის არ უნდაო. იმიტომ გამოუცხადეს თათარს ჩხუბიო. გამოცხადდა თუ არა მობილიზაცია ხალხი ზოგი თავის ნებით, ზოგი ძალით მიდიოდენ ჯარში, მაგრამ აქაც ბალშევიკების წყალობით არც ერთი არ წავიდა, ყველა გაბალშევიკდა. ეწეოდენ ასეთ პროვოკაციას ხალხში და ჯარისკაცებში: არ წახვიდეთ ჯარში, ჩვენ ჩხუბი არ გვინდა და მეშოიკებს თუ უნდათ, იჩხუბონო, ეგენი ბურჟუაშები არიანო და ჩვენ „რაბოჩი პარტია“ ვართო.

ასე არის მთელი სოფელი ბნელი ძალების ბურუსში გახვეული.

ხალხი სრულებით აზრში არაა მოსული, თუ რა პარტიას მიემხროს.

შალიკო ბ[illegible]რბაქაძე.

სამტრედია. 26 მაისს მოწვეულ იქნა მიტინგი. მიმდინარე მომენტის შესახებ მოხსენებას აკეთებს ამხ. კ. გოგოლაძე. მან ვრცლათ დაუხურათა ხალხს დღევანდელი მდგომარეობა. ილაპარაკეს: ჯარისკაცებმა კავჟარაძემ, რამიშვილმა და სხვებმა. ყველანი მოუწოდებდენ მიტინგს თავდაცვისათვის მზადებისაკენ. დასასრულ მიტინგი ღებულობს შემდეგ რეზოლიუციას: „ვიღებთ რა მხედველობაში შექმნილ რთულ და მწვავე მდგომარეობას, რომელმაც არაჩვეულებრივ პირობებში ჩააყენა საერთოთ ამიერ-კავკასიის დემოკრატიისა და კერძოთ კი საქართველოს თავისუფლება, რომ მტრის შემოსევის საშიშროებამ საშიფათო მდგომარეობის წინაშე დააყენა ჩვენი ქვეყნის ნორჩი თავისუფლება და ფიზიკური არსებობაც კი, ვადგენთ ვაწარმოვოთ ბრძოლა მტრების წინააღმდეგ და მხარს ვუჭერთ საქართველოს დამოუკიდებელ რესპუბლიკათ გამოცხადებას, როცა ამას მოითხოვს აუცილებლობა“.

ლ. ლევანიძე.

ფასანაური (დუშეთის მაზრა). 16 მაისს ფასანაურში შემდეგს ქონდა ადგილი: დილის ათი საათი იქნებოდა, როდესაც ჩვენ ჩავედით ფასანაურში ავტომობილებით, რომლითაც მიგვყავდა საფრანგეთის მისია და გადაგვქონდა მათი „ჰოსპიტალი“ კავკავში. ფასანაურში დავისვენეთ. უცებ გაისმა თოფის ხმა, ჩვენ არაფრათ არ ჩავაგდეთ, რადგანაც ეგ მოვლენა ხშირია, მაგრამ ცოტა ხნის შემდეგ გაისმა ტირილი და „ვაი შვილოს“ ძახილი, ჩვენ წამოვდექით და ყველამ იქით წავედით. ვნახეთ საზარელი სურათი. ერთ ახალგაზრდა კაცისთვის, რომელიც ურემზე სიმინდს უდებდა ქალაქში წამოსაღებათ, ვიღაც ბოროტ გამზრახველს თოფი ესროლა და მოეკლა. როდესაც ჩვენ მივედით, ის კიდევ სულს ითქვამდა მოვიდენ ფრანგი ექიმები, გასინჯეს და ჭრილობა, როგორც მიცვალებულს ეკუთვნის, ისე შეუხვიეს. ამ დროს მოიტანეს ფოტოგრაფიული აპარატი და გადაიღეს მიცვალებულის სურათი და ყველა იქ მყოფნი, ეს ამბავი შეატყობინეს იქაურ კამენდატს, რომელმაც სასწრაფო ზომები მიიღო მკვლელის მოსანახავათ. მართლაც რამოდენიმე ხნის ძებნის შემდეგ მკვლელი თავის სახლში ნახეს და სალდათებმა ცემით გასისხლიანებული მოათრიეს.. [illegible] სურათს ფრანგები „კინემატოგრაფი“ აპარატით იღებდენ. სალდათები შეეკითხენ მკვლელს, თუ რისთვის მოჰკლა ადამიანი. მკვლელი მოხუცი, 55—60 წლისა იქნებოდა. მკვლელმა სალდათებს უპასუხა: მე მაგისგან მოსვენება აღარ მქონდა, სულ ყოველთვის ჩემზე ჩივოდა და სოფლის თვალში ცუდ ადამიანათ გამოვყავდი და მეც იმისთვის მოვკალიო. ამ დროს ხალხში ხმა გაისმა „სამოსუდიო“, მიცვივდნენ და დაუწყეს ცემა, მერმე მიიყვანეს მოკლულთან და ისიც დახვრიტეს. ამ ამბავს ფრანგები გაკვირვებით უცქეროდენ და ყოველ სურათს აპარატით იღებდენ. მერმე ერთი ფრანგი შემეკითხა: ის მოხუცებული კაცი რისთვის მოკლესო. ჩვენ აგრე არ ვიციოთ. პირველათ ციხეში ჩავსვამთ, მეორეთ და მესამეთ თავს მოვჭრით სასამართლოს გადაწყვეტილებით.

ვ. სერვეთელი.

ექიმი უკლადნიკოვი

შინაგან და საბავშვო სნეულებიან ავათმყოფებს იღებს ყოველ-დღე დილ. 10—11 საათამდე და სად. 5—6 საათამდე. მისამართი: დიდ. მთავრის ქუჩა № 67 (კიროჩნი ქუჩ. კუთხე)

ექიმი ქალი რ. ზ. შიშლო სააშვილია

მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველდღე შინაგან, ქალთა და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა ხაზ[illegible] ბით დახიგებას. სიფილისის წამლობა ახალ მეთოდებით. დილის 10—12 ს. და საღამოს 5—7 საათამდე. ელისაბედის ქუჩა, სახლი [illegible] 82. ტელ. № 9—26.

ექიმი ი. გ. ძონიევი.

იღებს შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ სა[illegible] მოს 5—7 საათამდე. ვერა, ვარდისუბნის ქ. №[illegible]

ექიმი ზ. დონხინი

პარიზის და ბერლინის უნივერსიტეტის ყოფილი დიდი ხნის ასსისტენტი იღებს თვალის-ტკივილებით ავათმყოფებს დილის 9—12 საათამდე, საღ. 4—7 საათამდე. მიხეილის პროსპექტი 76 (ხაიკინის კბილის საექიმო). ტელეფონი 7—38.

ექიმი ნ. ა. ფოფხაძე

მიიღებს შინაგან სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ საღამოს 5—7 საათამდე. გრაფის ქუჩა № 8. მონასელიძის ბინა.

ექიმი ნ. ი. მახვილაძე

იღებს სპეციალურად—მალარიით (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, ქარებით და სხვა შინაგან სნეულებით ავათმყოფთ ყოველ დღე საღამოთი 4—6 საათამდე. ელექტრიზაცია და მას საჟი. მისამართი: მოსკოვის ქუჩა № 11.

დ ხაჩხურში ექიმის თანაშემწე ვ. ზ. ლაშხ[illegible]

იღებს ავადმყოფებს, უკეთებს კანქვეშ ნემსებს ციებ-ცხელებიანს, სისხლ-ნაკლებიანს და სიფილისიანს უკეთებს მასაჟს, უცრის ყვავილს უხვევს ჭრილობებს და ათაშავს. მისამართი: რკინის გზის სადგურთან. აბრამიშვილის სახლებში.

იქვე ექიმის თან. ქალი მ. პ. ბაზარინა-ლაშხ[illegible] ღებულობს ავადმყოფ ქალებს და აძლევს დ[illegible] რიგებს.

ექიმი ა. დ. ციციშვილი

შინაგან და ბავშვთა სნეულებანი. ავათმყოფებს იღებს ყოველ-დღე დილით 8—9 საათამდე, საღ. 5—7 ს. ჩერქეზოვის ქ. № 14.

ექიმი გ. მ. მუხაძე

იღებს სალოსტაქრო ავათმყოფთ საღამოს 5-[illegible] საათამდე კვირა დღის გარდა, მისამართი: დიდი მთავრის ქუჩა № 57; [illegible] [illegible] ტელეფ. № 5—7[illegible]

ნავთი

თფილისის ქალაქის გამგეობის სასურსათო განყოფილება აცხადებს მოქალაქეთა საყურადღებოთ, რომ მიმდ. წლის 3 ივლისის დილის 9 საათიდან განყოფილების სადგომში (რტიშჩევის და ბებუთოვის ქ.ქ. კუთხე) დაიწყება ნავთის ორდერების გაცემა რაიონულ და სახლის კომიტეტებზე.

ორდერები მიეცემა სახლის კომიტეტებს სპეციალურ ნავთის ბარათების ან და ახალ სასურსათო ბარათების წარდგენის შემდეგ. თვითეული კომიტეტი ნავთს მიიღებს არა ნაკლებ ათი ფუთისა (თვითეულ ათ დღიურ რაციონზე კი მიეცემათ 2 გირვანქა).

ძველ სპეციალურ ნავთის ბარათების ტალონებში გამოდგება ყველა ჯერ მოუხმარელი ტალონები. ახალი სასურსათო ბარათების ტალონებში გამოდგება მხოლოდ ერთი „1—10 აპრილის“ ტალონი. დანარჩენი ჯერ-ჯერობით არ გაუქმებულა.

ნავთის ნიხრი: საწყობებში ფული 7 მ. 25 კ. სახლის კომიტეტმა გირვანქა უნდა გაყიდოს 27 კაპ.

2—1 ქალაქის გამგეობის სასურსათო განყოფილება.

ქალაქის გამგეობა

აცხადებს, რომ მას ქალაქის სხვა და სხვა რაიონში და ქალაქის გარე უბნებში (სადგურის, იქითა რაიონი, ლოტკის გორა, დიდუბე და სხვ.) ესაჭიროება სადგომი ადგილი სასწავლებლებისათვის. შენობაში უნდა თავსდებოდეს აგრეთვე სასწავლებლის გამგის ბინაც. (2—3 ოთახი).

კლასების სივრცე უნდა უდრიდეს 11—12 არშ. და 7—8 არშინს. კლასების რაოდენობა 3-დან 8-დე და მეტიც, ამასთან სამასწავლებლო და საექიმო ოთახები და სხვ.

განცხადებები მიიღება ქალაქის გამგეობის სახალხო განათლების განყოფილებაში (ერევანის მოედანი).

3—2